

LAISVOJI LIEŪVA

Lietuvių savaitraštis  
Leidžia Lietuvos  
Atgimimo Sąjūdis  
8157 So. Emerald Ave.  
Chicago 16 Ill.  
Victory 2-4372.

"Entered as second class mat-  
ter at the post office at  
Chicago, Illinois."



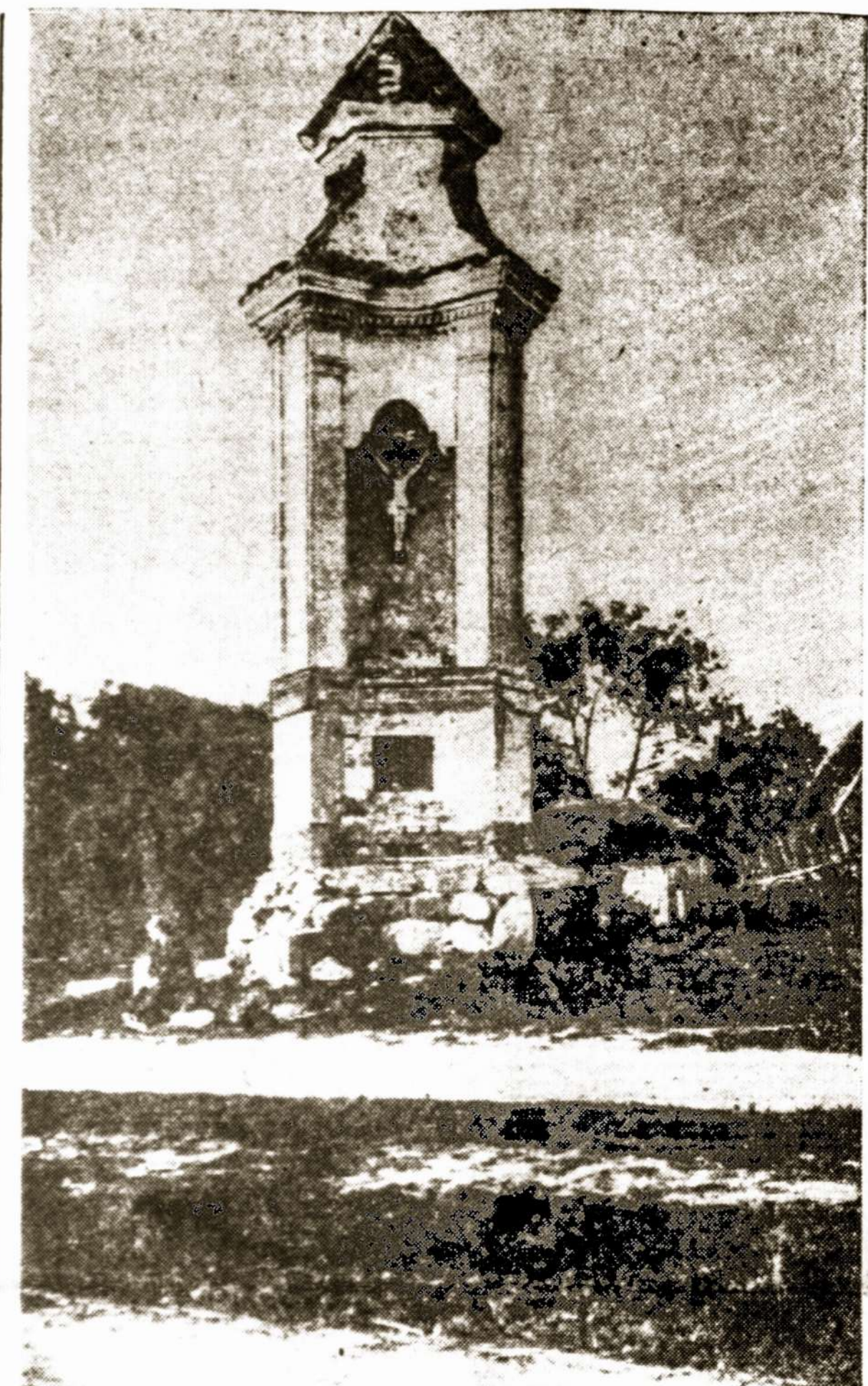
# Laisvoji Lieūva

FREE LITHUANIA

Lithuanian Weekly  
Published by Lithuanian  
Regeneration Association  
8157 So. Emerald Ave.  
Chicago 16, Ill.  
Victory 2-4372.

"Entered as second class mat-  
ter at the post office at  
Chicago, Illinois."

IX metai. Kaina 10 c. Penktadienis, rugsėjo (Sept.) 16 d. 1955 m. Kaina 10 c. Nr. 37 (259)



Vysk. M. Valančiaus blaivybės platinimo simbolis — paminklas,  
Skapišky, Rokiškio apskr.

## Dr. Jonas Adomavičius

### Alkaną papenėdamas, pats pasisotinsi, nes energiją niekais laistom, o nuogalis siūlo galo susiverpti nepajėgia

Tas nuolatinis iš visų pakam-  
pių "sake-pasake" jau mums saus-  
gelą įvarė. Vis visur tas pats per-  
tą patį — ti patėmyk: laikraščiai  
mirga žiniomis, kad Jo Eminen-  
cija vakar Clevelande pasimeldė,  
kad toks tai politikierius užvakar  
New Yorke šitaip ar kitaip pareiš-  
kė, kad anas va daktaras Čikagoj  
štai taip nudėstė, ir taip be per-  
stojo vien kalboms mes savą ener-  
giją laistom, tarsi alkanieji iš to  
pasisotintų ar nuogaliai bent siū-  
lo galą iš tų darbais neparemtų  
kalbų susiverptų.

#### Liaukimės liežuviu krikščionybę griovė!

Deja, dykabalbis liežuvis dar  
nė žvirblio nepalesino; negirdėta  
taip pat, kad jis pusplikį viščiuką  
būtų susiladęs. Tas pats ir su dar-  
bu neparemtom maldom, taip ne-  
kurių darbo vengiančių prakti-  
kuojamom. Tai ką jau čia bekal-  
bėti apie seniai kšnij burnoj turė-  
jusius, bei nuolat gijos ant savo  
odos stokojančius mūsiškius Eu-  
ropoje! Tą visi mes žinom, vie-  
nok nesiliaujam vien su liežuviu  
dirbdami krikščionybę griauti. —  
Mes vis dar tik trupinius nuo sa-  
vų gerybėmis apkrautų stalų nu-  
žerdami pasitenkiname, kai tuo  
tarpu artimui tikra mūsiškė auka  
reikalinga. Taip besielgdami mes  
save apgaudinėjame ir varganą sa-  
viškį, tegu ir netiesioginiai, žu-  
dom, reikiamos pagalbos pagei-

daujamu laiku jam nesuteikdami.  
Greit mes tokios ir panašios veik-  
los du tūkstantinę sukaktį minėsi-  
me. Nestebėtina, kad jau nereta-  
s nekrikštas mus gerumu pralen-  
kia — juk dažnas mūsų tik kartą  
metuose, ir taip nenoroms, į Balfo  
aukų dėžutę, vargšų kviečiamas,  
žvilgtėri. Mes nuo jos net kito-  
n kiton gatvės pusėn neretas dairo-  
mės. Vietoj nuolat vargstančiais  
besisieloję. O tas vargšais rūpes-  
tis, po teisybei, ne nepakeliama  
mums našta, bet kiekvieno krikš-  
čioniškai gyvenančio krikščionio  
kaskdienis elgesys turėtų būti. Juk  
iš darbu, ne iš kalbų, kiti pažins  
mus, kas mes esame. Juk ne dar-  
bais neparemtos kalbos, bet arti-  
mo gerovei atliktas darbas mums  
mūsų žmogišką vertę laiduoja.

**Duok Dieve, kad nuo jės  
kunigas nesidangstytu.  
Vyskupas skaidria šviesa šviečia.**

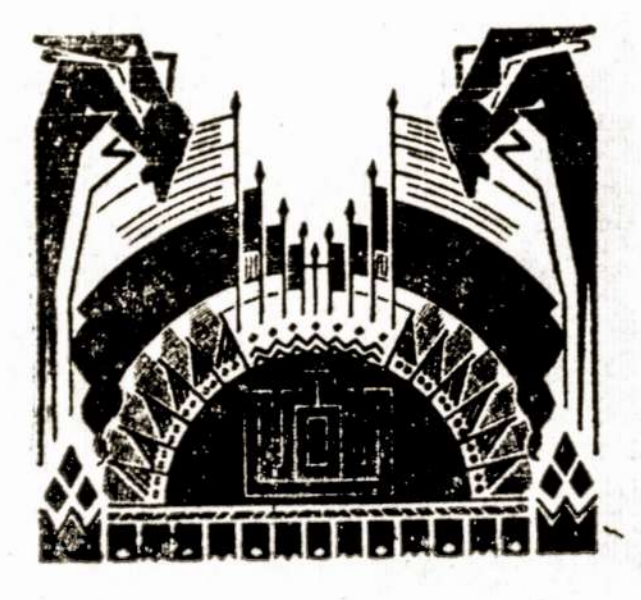
Pats laikas mums tauriais dar-  
bais savo vertę įrodančiais asme-  
nimis pasekti. Jau nuo seno mūsų  
tarpe tokių tyliųjų labdarybės  
deimantiukų kiekvienoje koloni-  
joje rados. Jų dėka ir mes nes-  
niai čia koją įkelti pajėgėm. Gra-  
žu, kad naujai atsikėlusieji ne vien  
savas kojas džiovina — jie pui-  
kiai, savus šelpėjus — anksčiau  
čia sušilti spėjusius lietuvius pa-  
sekdami, peršlapusio saviškio pa-  
dus sausina. Visai nereikia į miš-  
kus leistis bei fantazijos pilnosė

knygose knaisiotis, kad tokių krikš-  
čioniškų sušlapusiojo sausintojų  
suradus — vien čikagiškės Sophie  
Barkus radijo pasiklausyti pa-  
kaks. Ten mūsiškis — Jo Eksce-  
lencija vyskupas Vincentas Briz-  
gys ne papiktinančiai orą tuščia  
kalba virpino, bet krikščionišką  
pareigą, viešai Balfo rinkliavai  
Čikagos gatvėse artėjant, mums  
priminė penkiasdešimtkė alkstan-  
čiųjų alkį nuramindams. Nuo jo  
ir pralotai — klebonai neatsilie-  
ka: jie Balfo naudai rinkliavas  
specialias savo globojamuose na-  
muose organizuoja. O kad juos  
visi likusieji kunigai pasektų! O  
kad daktarai nuo pavydingų dva-  
siškių neatsilikytų! O kad paga-  
liau visi biznierių duosniais sa-  
vais kolegoms susižavėtų ir, ne  
vien tik glemžti, bet ir šį tą duo-  
ti pasiryžtų! O pasiryžti reikia!  
Juk tik, pasakykim brizgiškai,  
alkstančiuosius sotindami, jų  
veide vilties spindulį įskelsim. Tik  
prie kiekvieno parapijos nuolati-  
nius gėrybių priėmimo punktus  
suorganizavę ir kas sekmadienį,  
pirm, negu bažnyčion žengė, ten  
duoklę nunešę, mes nuogalius pa-  
kenčiamai pridengti įvalosim.

Jei mes mūsų mylimom vie-  
nuolėm dvigubas lovas pataisėm,  
jei jų name koplyčią, čia pat už  
sienos bažnyčiai esant įrengėm,  
tai kantičkiniam lozorui — suke-  
pusiom lūpom, neblogiau už mus  
Dievą garbinančiam ir dar dau-  
giau ir geresnį vaiką užauginan-  
čiam mūsų tautiečių bažnyčios  
tuščio rūsio nepagalėsime. Jį mes  
kas sekmadienį atliekamom mums  
reikmenimis užversim, jo sienose  
nukabinėtai europiškį beturčių  
šypsiančiais veidais, dovanas ga-  
vus, savo vaikus į šalpos darbą ra-  
ginsim. Su pirmaisiais savano-  
riais rūsio valymui ir jame kas  
sekmadienis juodžiausių darbų at-  
likimui, šias eilutes rašęs savo  
raumenis laiku pasiųs. Tik rūsius,  
o klebonai, gerbiamieji, vargšams  
atidarykit!

Vaikai žino, kur vargas šaukia —  
ar ilgai tu dar minkštastuoly  
vartysies?

Visa tai lietuviški vaikai, pa-  
augliai ir studentai su gimnazis-  
tais žino. Jų nė raginti nereikia —  
jie ausylūs vargai ir akylūs ne-  
datekliui. Jie pirmieji, Balfo dė-  
žutėm pasipuošę, kiekvienoj rin-  
kliajoj gatvėn vargo kapotų pa-  
sileidžia. Nuo jų neatsilieka šei-  
mininkės, darbininkės bei pūslė-  
tarankiai mūsų mums duonos ga-  
mintojai — jie visi savu darbu  
sėkmingai mūsų brolių išsikeroju-  
sio "vargo šakas kapoja. Jie neat-  
siliks ir šiam sekmadienyje — rug-  
sėjo 18 dienos Balfo organizuoja-  
moj rinkliavoj. Jie visi ik vienam,  
senu lietuvišku papročiu, Balfo  
šauksman atsilieps. Mes taip pat  
— aš, tu ir kiekvienas mūsų irgi  
nuo anų neatsiliksime; negi tulas  
mūsiškis galės ramiai minkštastuo-  
ly vartytis, kai ne taip jau atokiai  
nuo mūsų, giltinei grojant, alkis  
su nuogumu bei nesveikata su  
vargu lietuvių tremtinių palangė-  
se lensiugėlių šokti taisosi!?



## IŠ PASAULIO POLITIKOS

Rašo: B. Banga

### Bonnes — Maskvos susitarimas

Paskutinių dviejų karų aršiaus-  
si priešai vėl padarė dalinį susi-  
tarimą, ryždamiesi ateityje pasi-  
tarimus plėsti, pasižadėdami pa-  
miršti karo metu padarytas žaiz-  
das ir ugdyti pasitikėjimą ir bend-  
radarbiavimą naujoje dvasioje. —  
Sovietų Sąjunga ir Vakarų Vokie-  
tija po 5 dienas trukusių sunkių  
derybų Maskvoje, sutarė atstatyti  
diplomatinius santykius. Artimiau  
siųje ateityje sovietų ambasado-  
rius prisistatys Vakarų Vokietijos  
prezidentui Bonnoje, o Vakarų  
Vokietijos ambasadorius žengs į  
Kremlį. Tolesnio bendradarbia-  
vimo gilinimui, Sovietų Sąjungos  
vyriausybės galva, politinis mar-  
šalas Bulganinas, pakviestas aplan-  
kyti Bonną.

Šis sovietų — vokiečių susita-  
rimas nelygintinas su Hitlerio —  
Stalino agresiniu 1939 m. slaptu  
susitarimu, pradėti karą ir dalinis  
svetimomis žemėmis. 1939 m.  
abu piktųjų derybų partneriai bu-  
vo galingi ir ginkluoti. Dabar So-  
vietų Sąjunga yra pasaulinis mil-  
žinas, gi Vakarų Vokietija begin-  
klė. Nelygių partnerių negali bū-  
ti lygios ir derybos. Bet dabarti-  
nis Maskvos — Bonnos susitari-  
mas kiek primena slaptą sovietų  
— vokiečių susitarimą 1922 metais  
Rapolio mieste. Toji sutartis pa-  
dėjo vokiečiams atsistoti ant ko-  
jų. Dabartinis susitarimas gali  
būti pradžia Vokietijos suvienijimui.  
Suprantama, Vokietijos su-  
vienijimas tegalimas tik pagal so-  
vietinį planą. O sovietų planas Vo-  
kietijos reikaluose aiškus: suvie-  
nyta Vokietija turi likti sovietų  
draugas, savo ginklo jėga žymiai  
menkesnis už Sovietų Sąjungą.  
Sovietai neleis suvienyti Vokietijos,  
jai nepasitrauks iš vakariečių  
glėbio. Vokietijos suvienijimo  
kelias bus ilgas ir sunkus. To ke-  
lio sovietai ieškos tardamiesi su

viena Vakarų Vokietija, norėdami  
iš Vokietijos reikalų svarstymo  
išstumti Ameriką. Nenustebkim,  
jei sovietai vokiečiams bus nuo-  
laidesni, negu jie buvo ligi šiol  
amerikiečiams, Vokietijos klausim-  
mą palietus. Sovietų stengimasis  
būtinai užmegsti su Vakarų Vo-  
kietija diplomatinis santykius,  
kaip tik rodo, jog sovietai siekia  
tolesnių dvišalių pasitarimų.

### Vodka taiso nuotakas

Kremliaus vadai Vakarų Vo-  
kietijos kanclerį Adenauerį sutiko  
nepaprastai iškilmingai. Atvyku-  
sį kanclerį pasitiko ir pasveikino  
pats Bulganinas, kareivių kuopa  
atidavė pagarbą, orkestras sugro-  
jo "Deutschland ueber alles" ir vi-  
sur mirguliuo Vakarų Vokietijos  
vėliavos. Pirmojo posėdžio metu  
Bulganinas išdėstė sovietų norus:  
sovietai nori su Vakarų Vokietija  
užmegsti diplomatinis santykius  
ir pasikeisti ambasadoriais. Tai  
pagrindinis sovietų reikalavimas.  
Adenaueris priminė, jog diploma-  
tinių santykių užmezgimą jis svei-  
kina, bet pirma turi būti paleisti  
vokiečių karo belaisviai. Vakarų  
Vokietija negali plėtoti draugiškų  
santykių, kol tūkstančiai karo be-  
laisvių nėra grįžę. Sovietų vadai  
tarė, jog visi karo belaisviai pa-  
leisti. Likę yra karo nusikaltėliai,  
teismo nubausti už žiaurumus.  
Adenaueris atsakė, jog ir sovietų  
kariuomenė Vokietijoje atliko daug  
žiaurumų. Komunistų partijos gal-  
va Chruščevas piktai užspūolė vo-  
kiečių ir gryn sovietų armijos ge-  
rą elgesį. Derybos atsidūrė mirties  
taške: sovietai nori diplomatinių  
santykių, bet nenori paleisti karo  
belaisvių, vokiečiai sutinka at-  
naujinti diplomatinis santykius,  
bet reikalauja pirma paleisti karo  
belaisvius.

Blogas nuotakas pagerino so-  
vietinė vodka. Vaisių metu tas  
pats Chruščevas su vienu Vakarų  
Vokietijos delegacijos nariu pra-  
dėjo diskutuoti, kaip geriau vod-  
ką gerti... — stiklinėmis ar mažais  
stikliukais! Diskusijos apie vod-  
ką nuotakas pataisė.

Penktąjį derybų dieną sovietai  
sutiko amnestuoti visus 9622 vo-  
kiečių karo belaisvius, o Vakarų  
Vokietija nutarė su Sovietų Sąju-  
ga atnaujinti diplomatinis san-  
tykius. Baigminis komunikatas  
sako, jog greit prasidės sovietų  
— vokiečių prekybiniai pasitarimai,  
o tolimesni pasitarimai, lengvins  
kelį Visos Vokietijos suvienijimui.

Abi pusės susitarimu patenk-  
tos. Sovietai pasiekė diplomatinių  
santykių atnaujinimą, o vokiečiai  
atgauna karo belaisvių likutį. Vo-  
kiečiai tiki, jog Sovietų Sąjungoje  
dar yra gyvų arti 100.000 karo be-  
laisvių.

### Tolesnio bendradarbiavimo reikšmė

Iš spaudos pranešimų matyt,  
jog Adenaueris nesutiko viešai  
diskutuoti visos Vokietijos sujun-  
gimo. Tas klausimas paliktas ke-  
turiems didiesiems. Vokietijos sien-  
nos rytuose bus nustatytos tik tai-  
kos sutartį pasirašant. Nors kan-  
cleris Adenaueris pareiškė, jog slap-  
tų susitarimų nepadarė, bet ga-  
lima spėti, jog privačiuose pasita-  
rimuose buvo paliestas ir Vokie-  
tijos sujungimo reikalas ir Vokie-  
tijos sienų klausimas. Vakarų Vo-  
kietija jau žino sovietų norus dėl  
Vokietijos sujungimo.

Tolesnių sovietų — vokiečių  
pasitarimų reikšmė bus didelė.  
Juk ne veltui sovietai taip užsis-  
pyrusiai siekė diplomatinių santy-  
kių atnaujinimo. Sovietai nebe-  
jotina netolimoje ateityje papra-  
šys pašalinti iš Vokietijos teritori-  
jos "Amerikos Balse" ir kitas an-  
tisovietines įstaigas, įkurtas ir iš-  
laikomas amerikiečių. Sovietai  
nesivarždami spaus Vakarų Vo-  
kietiją sustabdyti rytų Europos  
kraštų egzilinių organų veiklą.  
Sovietus vilioja Vakarų Vokietijos  
pramonė. Už "draugiškų san-  
tykių" tolesnį plėtimą, sovietai  
Vakarų Vokietijai turi ką ir pasiū-  
lyti.

Tuo tarpu sovietų — vokiečių  
pasitarimuose dar niekas pilnai  
nelaimėjo ir nepralaimėjo. Bet so-  
vietų vėliava jau greit suplevė-  
suos prie sovietų ambasados rū-  
mų Bonnoje.

Pavertiesiems Europos kraš-  
tams Bonnos — Maskvos susitari-  
mas nėra mielas. Jis drasko pa-  
vergtųjų jėgas. Amerika ir jos  
sąjungininkai Europoje guodė pa-  
vergtųjų kraštų politinius veikė-  
jus, jog visa rytų Europa yra vienas  
nedalomas klausimas. Vokie-  
tija buvo nuskriaustųjų ir pusiau  
pavertųjų eilė. Rytų Europos  
klausimo pajudimas turėjo ateti  
su Vokietijos suvienijimu ir jos  
rytinių sienų nustatymu. Nūn re-  
gim, jog sovietai panorą Vokietijos  
klausimą narplioti pirmoje ei-  
lėje su pačiais vokiečiais, kad prie  
Vokietijos reikalų nebūtų prijun-  
gti jų pavergtieji kraštai. Mes ne-  
žinom, kaip elgsis vakariečiai spa-  
lių mėn. įvykstančio keturių ga-  
lybių užsienio reikalų min. kon-  
ferencijoje, bet sovietinis veržlu-  
mas bus užbėgęs už akių.

## Iš viso pasaulio

### Nesklandumai tarp Turkijos ir Graikijos.

Graikijai vis labiau reikalau-  
jant iš anglų praveisti jų valdomo-  
je Cyprus saloje, kur dauguma  
gyvenojų yra graikai, plebsiciai,  
dviejuose Turkijos miestuose —  
Istambule ir Izmire — minia išė-  
jus į gatves pradėjo daužyti ir de-  
ginti ten gyvenančių graikų namus.  
Turkai, kaip dideli graikų  
priešai ir buvusieji tos salos val-  
dytojai, nenori salos perdavimo  
graikams, nes ten daug gyvena ir  
turkų. Buvo skubiai susauktas  
Nato posėdis, apsvaistytį Graiki-  
jos pateiktą skundą. Turkijos vy-  
riausybė užtikrino, kad daugiau  
tokių įvykių nebus. Minėtuose  
miestuose įvestas karo stovis. Tur-  
kai kaltina komunistus provokaci-  
jomis.

### Kom. Kinija paleidžia JAV piliečius.

Užsitęsusių tarp abiejų valsty-  
bių atstovų derybos Genevoje da-  
vė šokiūs tokius rezultatus: komu-  
nistai pažadėjo paleisti 29 JAV  
piliečius. Dešimčiai jau išduoti  
leidimai išvykti.

### Pietų Kalifornijoje dideli karščiai.

Devynias be pertraukos dienas  
temperatūra buvo per 100°F. Tai  
didžiausi karščiai Kalifornijos is-  
torijoje. Sąryšis su karščiais, kilo  
dideli miškų gaisrai.

### Per Darbo Dienos savaitgalį

J.A.V-bėse automobilių susidūri-  
muosemuose žuvo 438 žmonės.  
Illinois valstijoje — 28.





Alicés Stephens ansamblio vadyba: iš kairės sėdi — Juozefina Putrimienė ir pirm. Evelyna Oze liene, iš kairės stovi — Rūta Luškoševičiūtė ir Genovaitė Mačytė.

## Dainuojančios lietuvaitės

Šie metai Čikagos lietuvių chorams ir ansambliams yra sukakę tuviniai metai. Pats pavasaris mums atnešė kuklią Čikagos Lietuvių Vyrų Choro penkmečio sukaktį. Kiek vėliau, jau vasarėjant, susilaukėme Dainavos ansamblio 10 metų gyvavimo sukaktį, ir štai, pagaliau, rudeniški vėjai mums atpūs pačią didžiausią iš jų — Alicés Stephens ansamblio 15 metų sukaktį, kuri minima spalio 2 dieną.

Jeigu sakytume, jog pirmieji du sukaktiniai vienetai savo sudėtinį elementą yra atsivežę iš gimtosios žemės, tai šis paskutinis, jį yra išbrandinęs Naujame Pasulyje. Todėl gal dėl to jis yra mums ypatingai mielas, megiamas ir širdį jaudinantis.

Kodėl taip? — klausiti nereikia. Svetimoje žemėje dienos šviesa išvydusi muzikos mokytoja, surinkusi būrį čia gimusiųjų mergaičių, nors irgi lietuvių kilmės, kaip ir ji pati, dainuoja savo tėvų kalba apie toli esančią didvyrių šalį. Ir taip jau jos dainuoja 15 metų, nepavargdamos ir jokio atpildo nelaukdamos.

Nuo 1940 metų iki šiai dienai nemaža įvykių, šių simpatingųjų Alicés Stephens dainininkių veikloje yra pažymėta. Vartant didžiulį ansamblio albumą, vaizduose ir žodžiuose galima pamatyti bent dalelę to nuveikto darbo. O jo atlikta nemaža: per 200 programų Čikagoje ir kituose miestuose lietuvių ir amerikiečių publikai, koncertuose ir per radiją, byloja didelį derlių.

Ypatingai jų darbą yra įvertinę amerikiečiai, kurie pačiuose didžiuliuose laikraščiuose yra puikiai atsiliepę apie šį meninį vienetą. Ne vien tik aukštu meniniu lygiu dainininkės laimėjo visų simpatijas, bet ir savo parama, kurią suteikė koncertuodamos kariams, ligoniams ir kt. — "Music War Council of America", atžymėdama mūsų nuosirdumą, yra suteikusi joms gražų padėkos lankstą.

Dabar, neturėjusiam progos sekti iš arti dainininkių veikla, yra sunku įsivaizduoti ir aprašyti tokį ilgą ir derlingą Alicés Stephens ansamblio kelią. Čia žodį turėtų tarti tie vietiniai lietuviai, stovėjusieji netolimaus mūsų dainininkių ir kartu su jomis išgyvenusieji jų vargus ir džiaugsmus.

Norint iškilmingiau atžymėti šią gražią Alicés Stephens ansamblio sukaktį, yra sudarytas specialus komitetas, į kurį įeina per 40 narių iš Čikagos ir kitų didesnių Š. Amerikos miestų. Jis tuo reikalu yra išleidęs atsisveikimą, kurį čia patiekiamo:

"1940 m. Čikagoje susiorganizavo Amerikos lietuvių choras, kuris šiandien plačiai yra žinomas Alicés Stephens Ansamblio vardu. Ansamblio sudaro rinktinio — išlavinto balso dainininkės, kurioms vadovauja muz. Alicés Stephens. Tai vienintelis šios rūšies lietuvių choras, suteikęs mums tiek daug pasididžiavimo ir garbės. Šiomet yra lygiai 15 metų, kaip

šis ansamblis nenuilstamai veikia. Jis per tą laiką intensyviu darbu yra pasiekęs nuostabiai aukšto meninio lygio. Tai pirmas Amerikos lietuvių choras, toks kuklus savo reklama ir, toks stiprus meniniu lygiu. Todėl šiais sukaktiniais metais nepraeikime tyliai, nepastebėję šių sesių nuveiktų darbų ir, neįvertinę jų trūsio ir vargo, aukojamo mūsų tautos garbei.

Sukakčiai paminėti komitetas yra užsibrėžęs išleisti pirmą ansamblio lietuviškų dainų ir arių dainavimų plokštę, lietuviškais vaizdais papuoštame albume su ansamblio vinjetė ir monograma. Visą darbą numatoma vainikuoti spalio 2 d. sukaktininiu ansamblio koncertu — baliu.

Komitetas maloniai kviečia Jus prisidėti prie Alicés Stephens ansamblio pagerbimo ir prašo paremti minėto albumo — plokštės išleidimą. Tam tikslui lėšos numatomos: iš mecenatų, albumo garbės prenumeratorių, aukotojų ir loterijos.

Mecenatai yra visi tie, kurie iš anksto už albumą įmoka 25 dol. Jie gaus numeruotus albumus su mecenatų vardais ir pavardėmis ir su ansamblio vadovės parašu.

Garbės prenumeratoriai yra visi tie, kurie iš anksto užsisakdami albumą, įmoka 5,95 dol. Čikagoje ir kitus — 1 dol. brangiau, įpakavimo ir pašto persiuntimo išlaidoms padengti.

Aukotojai yra visi tie, kurie iš anksto paauko bet kokią sumą albumui išleisti. Tikėdami Jūsų malonaus prielankumo ir pritarimo, reikštame Jums savo gilią pagarbą ir tariame nuosirdų aciū.

Siame minėjimo komiteto atsisveikime, atrodo, yra išryškinti visi jo užsimojimai, kuriais norima atžymėti tokią didelę ir mielą — Alicés Stephens ansamblio sukaktį. O visiems geros valios lietuviams belieka prisidėti prie šių bendrų pastangų.

Edv. Šulaitis



Lietuvių radijo valandėlės, Los Angeles, Kalifornijoje, tvarkytojai, repetacijos metu, iš kairės: G. Rudelis, vedėjas, Br. Gediminas, Br. Dūda, V. Muchlia-Miklius ir Danutė Pulkauninkaitė.

## Kultūrinės AKTUALIJOS

— Vasario 3 d. suėjo 60 metų, kai gimė vienas pirmųjų "Kario" redaktorių — kpt. Vincas Jonuška (Lietuvos operos solistės Vincės Jonuškaitės brolis). Davė įdomius atsiminimus iš pirmojo pasaulinio karo, kurie spaudą teišvydo 1926 m., autoriui mirus. Buvo išspausdinti "Karo Archyve" Kpt. V. Jonuška gimė 1895 m. vasario 3 d. Panevėžyje. Mokėsi Panevėžyje, Rusijoje, kur baigė karą mokyklą, dalvavo kautynėse ir Lietuvoje buvo savanoriu, kurį laiką dirbo Švietimo skyriuje. Mirė 1926 m. gruodžio 18 d. Kaune. Bendradarbiavo plačiai spaudoje. Paminėtini: "Aušrinė", "Lietuvos ūkininkas", ir eilė kitų. Buvo ir "Lietuvos Žinių" redaktoriumi.

— Liepos 1 d. suėjo 50 metų, kai Škotijoje pasirodė laikraštis "Laikas", — leidžiamas Lietuvių Šviesos Draugijos Škotijoje su "Varpo" d-ja. Laikraštis ėjo tik metus ir sustojo 1906 m. Redagavo Petras Bancevičius. 1930 m. atgavimus minimą draugiją, vasario 16 d. išleido žurnalą "Naujas Laikas" vardu, kuris teėjo metus ir išleisd 7 numerius, sustojo. Žurnalas gerame popieriuje, gausiai iliustruotas, nepartinis. Vyr. redaktoriumi buvo minimas Petras Bancevičius (g. 1873 m. — 1949 m.); redaktoriai: M. Bancevičiūtė (mokytoja, baigus Škotijos universitetą), A. Kisieliūtė — Macienė ir J. Stepanauskas. Petras Bancevičius buvo vienas žymiausių veikėjų. Gimęs Vilkaviškyje, mokėsi Vilkaviškyje ir Marijampolės gimnazijoje, Škotijoje įvairių organizacijų steigėjas ir pirminis kas, įsteigęs Lietuvos Informacijos Biurą ir vadovavęs. Be to, 1922 m. jo pastangomis organizuota knygų rinkliava Anglijoje, besi-

kuriantiai Lietuvos universiteto bibliotekai Kaune. Plačiai bendradarbiavęs ir spaudoje.

— Lietuvių Enciklopedijos VI-sis tomas atspausdintas ir atiduotas rėšyklon. Šį tomą redagavo prof. dr. J. Puzinas, apimantis rai-des Er iki Gardino gubernija. VII-sis tomas jau renkamas, raide G, H ir redaguoja prof. Pr. Čepėnas. VIII-ji tomas redagaus dr. J. Girnius. Specialus tomas tik apims Lietuvą, redagaus prof. dr. V. Maciūnas. Baigiamas spausdinti ir Lietuvos žemėlapis, kurį paruošė plk. J. Andrius. Leidžia Lietuvių Enciklopedijos leidykla.

— "Laimos" knygynas New Yorke, kurio savininku yra Br. Jacikevičius, Kalėdoms išleidžia dail. Pr. Lapės pieštus spalvotus atvirukus.

— Rugpiūčio 15 d. New Yorke, tremtinys pranciškonas tėvas Benediktas Bagdonas minėjo savo kunigystės 25 metų sukaktį. Tai vienas taurių lietuvių veikėjų ir jam teko garbė, po kan. J. Tumo — Vaižganto, būti Vytauto bažnyčios rektoriumi. Kurį laiką redagavo "Sv. Pranciškaus Varpelį" ir šiaip bendradarbiavo spaudoje. Buvo Lietuvos provincijos pranciškonų provinciolu, įvairių vienuolių viršininku ir pranciškonų seminarijoje profesoriumi. Gimė 1907 m. Plungeje. Studijavo: Kaune, Vokietijoje ir Italijoje.

— JAV Lietuvių Bendruomenės Valdyba pradėjo leisti periodinį biuletinį, pavadintą "JAV Lietuvių Bendruomenės Žinios". Pirmasis numeris išėjo rugpiūčio 31 d. Daugiausia informacinė medžiaga spaudai ir radijo valandėms. Išėjo ir antras numeris. — Sveikintina!

## Lietuviškas trikampis Los Angeles

Algirdas Gustaitis Los Angeles, Kalifornija

III.

Lietuviška radijo valandėlė

Amerikos lietuviai radijo vertę ir naudą seniai pastebėjo ir ja naudojami dauguma lietuvių kolonijū. Tos valandėlės prisideda prie kultūrinio, visuomeninio, prekybinių reikalų sugyvinimo. Radijo valandėlių gausu Rytinėse valstijose, tarp kurių pirmąja Čikaga.

Pirmoji lietuviška radijo stotis Kalifornijoje

Didesniam lietuvių skaičiui susisipietus Los Angeles, kilo gyvas reikalas turėti ir savąją radijo valandėlę. Šią nuotaiką pirmieji pajuto Jonas Uždavinys ir Bronius Gediminas. Imta klabenti vietinės radijo siunčiamąsias stotis, bet gauti pusvalandį, nebuvo lengva. (Tėra dvi stotys, duodančios svetimomis kalbomis transliacijas). Talkon prisidėjo George Rudelis, čia augęs lietuvis, karo metu, kaip valdžios atstovas, kontroliavęs lietuviškas radijo transliacijas Čikagoje. 1952 m. gegužės 24 d. pradėjo veikti (iš KOWL radijo stoties Santa Monica, Calif.)

Pirmoji valandėlė transliuoti sutartis sudaryta vos 13-kai savaičių, bet lietuviškai visuomenei atėjus talkon ir iniciatorių pastangas parėmus, ji sklinda be pertraukos jau ketvirtį metų.

Pirmais metais siuntimas oro bangomis davė apie 1.500 dol. nuostolių, išlaidos padengtos asmeninėmis sutaupomis. Skelbimai, kurio sudaro ar turėtų sudaryti pagrindines pajamas, dar ir dabar lietuvių radijo valandėlė nepadengia išlaidų, bet suruošiant per metus bent vieną gegužinę (šiomet ji buvo liepos 30 d.), galima verstis be paramos iš šalies. Kiekvieną šeštadienio rytą (10—10:30 val.), tolimame Ramiojo vandenyno pakrastyje aidi graži lietuviška muzika, daina, žodis.

Gerai parinkta programa

Dauguma radijo valandėlės išlaikymo rūpesčių krinta ant jos vadovo Broniaus Gedimino. Jo artimu talkininku, daugiau metų, buvo Vladas Bakūnas, žinomas spaudos darbuotojas, dar Nepriklausomos Lietuvos laikais (taip pat ir dabar), o Klaipėdoje nuolat bendradarbiavęs radijofone. Iš Waterbury, Conn., atsikėlęs agr. Br. Dūda taip pat atėjo talkon. Dabar darbu, pranešimais prisideda Danguolė Pulkauninkaitė, Vladas Miklius, paskutiniuju metu Vladas Gylis ir inž. Bronius Budginas.

"Lithuanian Melody Hour" (taip angliškai vadinama valandėlė). Sutartis sudaroma ištiesiam metam pirmyn, jau pravestos 175 oro, bangomis valandėlės.

Radijo valandėlės tikslas nėra pelnas ar praturtėjimas, bet patarnavimas vietos lietuviškai visuomenei.

Šiais pagrindais eidama, valandėlė prašo talkos ir ji bendruomenei visad suteikiama. Stengiamasi informuoti ir informuojama, nežiūrint kurios partijos ar grupės norų, reikalų, bet demokratiškais principais, leidžiant tiems ir kitiems pasisakyti. Dėl to šioje, laiko atžvilgiu siauroje — 30 minučių apimtyje, išsitenka visi.

Jos bangomis yra kalbėję ištiesa eilė žymesnių Californijos lietuvių: profesorių, valstybininkų, dvasininkų, intelektualų, veikėjų ir darbininkų. Jie pasisakė įvairiais klausimais, kaip kas norėjo. Jų mintys daugeliui strigo širdin ir, kaip sakoma, padėjo "žodžiui kūnu stoti". Neretai pakviečiami pašnekėti ir prašaliečiai, trumpokai nuleidę inkarą sąslėtuose plotuose. Programos įvairumas, visapusiškumas, be abejonės, prisideda prie jos pasisekimo ir populiarumo.

Laukiant dešimtųjų metų...

"Regis dar neseniai atvykau Amerikon (tai atsitiko 1936 mt.), regis tik ką pradėjome dirbti su lietuviška radijo valandėle, ir kas galėtų pasakyti, jau ketvirtieji metai "kabome ore" — juokauja Br. Gediminas. Amerikoje gimęs, Lietuvoje, prie Žagarės, augęs, ma lonas, pačiame tvirtume, vyras.

Jo žodžiais, saugomi visi radijo valandėlės nuveikto darbo nuoraša, žinios, duomenys. Į archyvus dedamos nuotraukos ir kitokia medžiaga, susijusi su jų darbu. Kuria nors proga visa bus sugrupuota ir išleista visuomenės žiniui.

Galvojama valandėlę leisti dažniau ar ilgiau, bet reikia skaitytis su lėšomis ir, gal ateityje įvyks...

Tai šitoks yra, mano nuomone, lietuviškas trikampis Los Angeles, Calif.: "Lietuvių Dienų" žurnalas, sv. Kazimiero parapija ir lietuviška radijo valandėlė. Kiekvienas pozityvus lietuviškas judėjimas negali apsieiti be vieno iš šių trijų taškų, dažnai naudojamasi daugiau, negu vienu.

Ši kolonija nėra labai skaitlinga ir čia nėra "begalybės" mūsiškių atramos taškų. Suminėtieji yra neabejotinai teigiami ir protiniai, lietuviškai tvarkomi.

—O\*O—



LOS ANGELES, Calif.

Gen. St. Raštikio atsiminimų I dalis jau surinkta ir spausdinama. Knyga išeis iš spaudos prieš Kalėdas. Atsiminimų antroji dalis bus išleista 1956 metų pirmoje pusėje. Atsiminimus leidžia A. F. Skirius, Liet. Dienų leidėjas.

Prof. Stp. Kolupaila, profesoriaujas Notre Dame Universitete, South Bend, Ind., buvo užsukęs rugpiūčio pabaigoje į Los Angeles. Anot profesoriaus, tai jojo antras apsilankymas Los Angeles mieste. Pirmą kartą Los Angeles mieste buvęs prieš paskutinį karą, kai ekskursavęs po J. A. V-bes.

"Lietuvių Dienų" žurnalo — rugsejo numeris jau išsiuntinetas skaitytojams ir platintojams. Siame numeryje yra per 60 puosnių, aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo. Rašo: S. Narkeliūnaitė, R. Skipitis, Ant. Gustaitis, B. Pūkelevičiūtė, St. Zadeikis, K. Merkis ir kt. Duodamas pasikalbėjimas su K. S. Karpiu. Šiuo metu L. D-nas redaguoja: Bern. Brazdžionis, dail. P. Puzinas, J. Kojelis, J. Tininis, M. Stark ir V. Adomaitis. Metinė prenumerata — \$5.00. Administracijos adresas: 9204 South Broadway, Los Angeles 3, Calif.

M. Stark, Santa Monica, Calif., pradėjo tvarkyti L. D-nų žurnalo administracinius reikalus.

VI. Mikliaus — Muchlios bute rugpiūčio mėn. 28 d. vakare įvyko naujos lietuviškos filmos premjera. Vietos studentai santariačiai įsuko į keliolikos minučių spalvotą filmą įdomesnių nuotrupų iš vietos studentų gyvenimo. Po premjeros, filmas iškelia į rytines valstijas.

P. Pk.

## EILERAŠČIAI

Jurgis Baltrušaitis

### Peteliškė

Mirknio verge, mirksnio tarne, Aš pažįstu tavo sesę, Peteliškę margasparnę — Ji gi tavo mįslė tęsia.

Nuo lapelio ant žiedelio — Ji vis tupia, lengvuonuė, Ir nevokia kito kelio, Ir, kaip tu, netaupo kluone...

Ji aplenkia žiedą kartų, Ir neboja, vos nutūpus, Kad jau greit prie daržo vartų Sudrėbęs sparneliai trupis, —

Nes jau tyko ją paukštytis, Nes, iš dyklaukių užėjęs, Vargšes imasi vaikytis Vargšes siaubo siūstas vėjas...

Kazys Binkis

### Vėjavaiškis

Pasikinkęs jauną vėją, Vėtrą šaunią apkabinęs, Leidžiuos per padangių plynes Su pavasariu lenkyniais.

Gulbės — kelią! Gervės — kelią! Debesų keliu didžiuoju Aš važiuoju.

Mano skraistė lengvo rūko Plasta padangėj iššūsus. Mano vėtra kai padūko — Išsislapstė žvaigždės visos, Mėnuo nuo dangaus paspruko.

Kas man vėtrą paviliotų? Kas man vėją pažabotų? Debesų keliu didžiuoju — Tik aš vienas tevažiuoju...

Lik, pavasari, tarp pievų! Gaudyk savo varles, sliekus... Paukštės ilstancios, — sudievil! Aš pralenkiu ir palieku.

Bernardas Brazdžionis

### Žemės legenda

Tu eini, žemės skausmo legenda, Tartum juodas šešėlis greta, Ir kai džiaugsmo širdis pasigenda, Tu ją smaugi, kaip angis pikta;

Ir kai akys žvaigždynuos neranda Kelio tėviškėn metų, O, mano žemės skausmo legenda, Tu pravirkdai gelmes ir skliautus;

Tu renki, žemės skausmo legenda, Aukso sąrašas aukšto dangaus — Upėj ašarų saulė pasenkdo, Tik ne rankos tirono — žmogaus.

Mūsų vilčiai duok, Viešpatie, / ganda, Kad ateina didžioji diena — Pasibaigs žemės skausmo legenda, Ir tremtis ir lemtis kruvina.



Algirdas Kaulėnas

LASO Anglijos vietininkijos pirmininkas, "Tėvų Žemės" redaktorius, vienas žymiausių tenyksių lietuvių tremtinių veikėjų, turėjo su savo šeima: žmona — dramos aktore ir sūnumis — Mindaugu ir Gedimynu — atostogas. Praleido ne tiek ilsėdamasis, kiek laiką išnaudodamas, rašydamas straipsnius į laikraščius ir davęs metmenis naujam scenos veikalui. Alg. J. Kaulėno 5 veiksnių drama "Milžinai", numatoma išleisti.

Kultūros kongresas

JAV Lietuvių Bendruomenė kitais — 1956 metais, Čikagoje šaukia kultūros kongresą. Kongresas įvyks liepos pradžioje, Dainų šventės metu. Numatyta plati programa.

Giliai sujudinti dėl dailininko

### Petro Kiaulėno

mirties, nuosirdžiausią užuojautą reiškia me Jo ponai, dukrelei, giminėms ir Jo bičiuliams dailininkams. Vanda ir Stepas Vykintai.





# LAISVOJI LIETUVA

## LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

### FREE LITHUANIA LITHUANIAN WEEKLY

Published every Thursday by  
LITHUANIAN REGENERATION  
ASSOCIATION  
3157 So. Emerald Ave.,  
Chicago 16, Ill.  
Telephone: Victory 2-4372.

Pavarde ar slapyvardė pasirašyti  
straipsniai ne visada išreiškia re-  
dakcijos nuomonę.

#### Prenumerata:

Metams — 4.50; pusei metų —  
2.50. Atskiras numeris 10 ct. —  
Subscription per year — \$4.50;  
6 months — \$2.50; 10 c. per copy.

Vyr. redaktorius Vyt. Staneika.  
Redaguoja Redakcinė Komija.  
Straipsnius ir korespondencijas re-  
dakcija talso ir talpina savo nuoti-  
ra. Nesunaudoti rankraščiai grąžina-  
mi autoriams pareikalavus.

## PROPAGANDA IR MES



E. Čekienė, Brooklyn, N.Y.

Kuklumas yra gera ypatybė. Lietuviai iš prigimties kuklūs ir tas mūsų įgimtas kuklumas daugeliu atvejų yra perdėtas. Tuo įsitikinti teko mums, palikusiems savo kraštą ir besiblaškantiems po svetimus.

Gyvendami tėvynėj, girdėdavom ir matydavom įvairiais būdais reklamuojantis kitus kraštus ir jais žavėjomes. Gi pavazinėje praktiškai po tuos kraštus, įsitikinom, jog mes kai kuriais atžvilgiais nei kiek ne žemiau stovėjom už juos. Pav., turėjom pasakiškai žavių gamtovaizdžių, modernių pastatų, pavyzdžių prekybos įmonių ir kt. Deja, pavydėdami svetimiems, nesugebėjom džiaugtis savo gėrybėmis bei grožybėmis. Ne tik svetur nepravedėm tinkamos propagandos, bet ir saviškių pakankamai nesupažindinom su tuo, ką turime savo krašte, kas prilygsta kitiems kultūringiems kraštams. Paskutiniai nepriklausomo gyvenimo metais ta klaida buvo jau suprasta ir pradėta vengti. Tačiau ir dabar dar mūmose to kuklumo ir tylumo yra per daug.

Šiuo atveju gražų žestą padarė Amerikos Lietuvių žurnalistų sąjunga, 50 metų spaudos laisvės sukakties proga, išleido anglų kalba brošiūrą "Are you for freedom?"

Tai kreipimasis į laisvo pasaulio politinius vadus, intelektualus, skatinama užjausti pavergtuosius ir t. t. Gaila, brošiūros tiražas tik 3000. Nėtenka abejoti, jog tai yra vertingas ir didelis žurnalistų sąjungos įnašas Lietuvos laisvinimo darbe. Tai yra puiki propaganda. Bet... tai yra lašas jūroje.

Būtų labai gražu, tiesiog būtina, jei šiuo pavyzdžiu pasektų ir daugelis kitų lietuvių organizacijų, o ypač tos, kurių ideologija trumpiausią laiką su Lietuvos laisvinimu, neskaitant mūsų vadovaujančių veiksmų.

Turėtume panašią literatūrą apdirbti ne tik pasaulio vadovus ir kitus išrinktuosius, bet ir plačiausią visuomenę, nes visuomenės nuotaikos daug priklauso vidaus ir užsienio politikai. Turėtų būti kiekvieno gydytojo, kiekvienos bet kurios įstaigos laukiamuose kambariuose po keletą egzempliorių, kada žmogus iš nuobodumo paskaito ir tai, kas jam visai neįdomu.

Mes, atsidūrę naujoji aplinkoj ar darbovietėj, dirbame ir kukliai sau tylime, ir niekas nežino, kas mes, iš kur, kur mūsų tėvynė, jei iš viso turėjome ją. Bet, ar ne rečiau būtų sumažinti kuklumą, ne tik supažindinti su savo tėvynė ir jos bausioju priešiu ir kultūringai briaute briauteis ir žmonijos jausmus. Ko nemokame pasakyti, galime duoti pačiam paskaityti, Lietuvą ir jos priešą kiekvienas amerikietis turi taip pažinti, kaip pažino vokiečių nacionalizmą karo metu.

Tebūna pavyzdžiu žurn. Domas Penikas, kuris minimos brošiūros daugiausia išplatino ir tarp žymių kitataučių.

Tai yra mūsų kiekvieno tautiečio šventa pareiga, tačiau direktorų laukiami iš mūsų vadovaujančių veiksmų, nes tai surišta su lėšomis, kurias būtų galima naudoti iš bendro Lietuvos laisvinimo fondo.

## Okupuotoje Lietuvoje

— Siemet, itin, vienas didžiausių nuosimčių, susirgusių yra džiova, jau nekaltant apie kitas ligas, kai daugiausia jaunimas baisiomis ligomis serga. Dar pernai ir anksčiau užteko Romalių, Panemunės, Sargėnų kurortų paversti džiovininku sanatorijomis, be minėtų, įjungti: Druskininkai, Valakampiai (šis prie Vilniaus), Palanga, Kulautuva, Birštonas, Lampėdžiai (Kačerginėje įsteigta pionierių stovykla ir sykiu mokykla), kaip bolševikų spauda rašo, gydos viuose minimuose kurortuose per 40.000 žmonių. Tai tik kurortuose, o kas kitur? Skaičiai baisūs! Ir, reikia atsiminti, kad du trečdaliai — mokyklinis jaunimas!

— Kaip anksčiau buvo skelbta, Kaune yra įsteigta Petro Cvirkos memorialinis muziejus, kuriam sutalpinti jo originalūs ir vestiniai raštai, jo raštų kritika, rankraščiai, portretai ir kt. Jo direktoriumi yra Karolis Vairas-Račkus, buvęs ilgametis Kauno Centralinės Bibliotekos direktoriaus Juozo Šlapšinsko-Rimanto pavaduotojas. Tas muziejus įsteigtas ir sutvarkytas giminių, pačių Račkusų, Venčos ir Cvirkienės, kaip svainiai (abu vedę prof. M. Račkausko dukteris).

— Jaunas komp. V. Klovas parašė 4 veiksmų 5 paveikslų operą "Pilenai", kuriai libreto parašė J. Mackonis. Muzika ir turinys silpnai, kaip kritika pripažįsta, nes yra daug liaudies motyvų, net toks "meno kritikas" A. Klenickis sako, kad viskuo silpnas, nes jaučiasi seno režimo, suprak, neprik. Lietuvos įtaka, o operos ir baletu solistai, kaip J. Stasiūnas, V. Kavoliūnas, randa vertingą vokalinę partiją ir gerą vokalo vadyką. A. Klenickis, nebaigęs muzikos mokyklos, yra politrukas ir nevienu metu menininkas bei kultūrininkas jo dėka likviduotas. Tai, matome, kas vadovauja ir kokiu išsilavinimu!

— Pagelazių durpyno (Ukmergės) durpių kasejai Genys, Riuabickis ir Ketrivis ir klotėjai — Rakickas ir Kazūnas, vieni žymiausi komunistų veikėjai durpynė, kurie vykdė ir sabotazus kitus provokuoti.

— Panevėžio daugiaverslinės artelės "Raudonasis spalis" orkestro vadovas J. Žaldokas, batsiuovys Petras Mikaliūnas, siuveljas sukirpėjas Algis Lukšys, siuvelja Marytė Benkevičiūtė, pirmūnės Sadauskaitė, Navašinskaitė, Siemaškaitė ir sudaro styginį orkestrą, kurių repertuaras tik tarybiniai autoriai.

Vincas Oškiniš, buvęs "Lietuvos ūkininko" redaktorius, gyvenęs tremtyje — Niurtingene, — Schweabische Gmündėje, Vokietijoje, 1947 m. grįžo pavergtoje Lietuvoje ir ilgesnį laiką buvo išskirtas — kalinamas, kankinamas ir neseniai paleistas, neva laisvėn, nes grąžinta žmona ir dukterė iš Sibiro, buv. radijo teta. Paskutiniu laiku pradėjo spaudoje rodytis, bet originalaus, be cenzūros, neleidžiama, o duoda tik vertimus. Jis išvertė estų tarybinio rašytojo Juhano Smuulo "Ingel", kurios dalis ejo rašytojų laikraštyje "Literatūra ir menas".

— Poetas Vytautas Sirijos Giras prieš kelius metus rodydavosi vis naujais lyrikos rinkiniais ir, gal daugiausia apdavinęs raudonąją armiją ir raudonuosius žmogžudžius, po tėvo — Liūdo Giros likvidavimo ir sūnus užiauptas, jei ir kas pasirodo, tai originalaus, palaidais kėsniais. Periodikoje užtinkamas, bet reportažais: "Švyturys", "Literatūra ir menas", "Tiesoje" ir kituos. Reportažai labai silpnai.

— Kauno rajono Nevežio kolūkio shoras, kaip bolševikai rašo, yra stipriausias, vadovaujamas Jakubavičiaus. Dalis repertuaro rusų kalba, nes priklauso ir burliokų.

— Vilniaus konservatoriją baigė: D. Trinkūnas, V. Lansbergis, N. Medjedjevas, L. Šimėnaitė, E. Saulevičiūtė, J. Bašinskas, D. Cibulskytė, V. Kairiūkštis. Vienas kitas ir gavo vietą, atleidžiant se-

## Gudų propaganda prieš Lietuvą

Jau ne pirmas kartas, kai gudai (ar bent jų šovinstai) visais jiems prieinamais būdais stengiasi paneigti Lietuvą.

Vokiečių okupacijos laikais, dalinai pačių nacių skatinami, kai kurie gudų veikėjai pradėjo vesti aiškiai nukreiptą prieš Lietuvą politiką ir taip pat pradėjo rodyti savo imperializmą Lietuvos atžvilgiu. Jų to meto laikraščiuose, išleistose knygose ar gudų "istorijos" vadovėliuose, Lietuva ir lietuvių reikšmė Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos epochoje visai paneigiama.

Galimas dalykas, kad ano meto mūsų politikams bei istorikams nebuvo galimybės atsakyti viešai gudams ir jų fantazijai, bet šiuo metu tas būtų galima.

Štai, skaitau aš Kersteno Komisiškos išleista knyga, kuri mūsų spaudoje buvo labai išgirta. Ir ką gi! Gudai šią progą panaudoja savęs išgarbinimui ir faktiškai — lietuvių paniekimui, kurių — pagal juos — kaip ir nebuvo, tik tai "Aukstota" ir "Zhmudz". Štai ką jie ten sako:

"...gudų (Bielarusų) tauta buvo nepriklausoma laike 11, 12, 13 ir ypatingai laike 14 ir 15 amžiaus. Pradžioje, kaip nepriklausomos Polocko ir Smolensko feodalinės kunigaikštijos, vėliau jos susijungė ir sukūrė Didžiąją Lietuvos Kunigaikštiją, kuri egzistavo iki 1385 metų. Po to ji susijungė su Lenkija 1385 m., — pagal Krėvos uniją ir kartu kūrė Lenkijos respubliką. Ši unija pradžioje buvo personalinė unija tarp Lenkijos Karalystės ir Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos, nes DLK Tagiello (turbūt korektūros klaida! M. B.) vedė Lenkijos karalienę Jadvygą 1387 metais.

Dabartinės Lietuvos etnografinės žemės sudarė tikrai mažą dalį šios organizacijos, vardu "Zhmudz ir Aukstota".

Tokį tad paliudymą duoda ponas dr. Scors, Amerikos Gudų Kongreso Komiteto pirmininkas.

Kitoje vietoje, kitas liudytojas pamini gudų kunigaikštius: "Hedimyn", "Alhird", "Vytaut".

Manau, kad matant tuos gudų veikėjų tikslus, gi jų tikslai yra tapę mums jau labai aiškūs — padinti save esant Didž. Lietuvos Kunigaikštijos įkūrėjais ir savintis sau visą rytinę Lietuvą su Vilniumi ir su kyliu beveik iki Kauno. Mūsų politiniams veiksniams

būtų verta pabandyti užmegsti su jais didesnę kontaktą ir bandyti tarpusavio santykius. Be to, ir mūsų istorikai turėtų lietuvių — gudų santykius D. L. K. epochoje giliau panagrinėti!

Tuo būdu galima bent jų perdidelius apetitus mūsų istorijos atžvilgiu šiek tiek sumažinti.

Gudai, kurie tokią "istoriją" kuria, tai nėra Basanavičiaus pobūdžio "aušrininkai" (kai kas taip mano!), kurie nori prikelti dar tautiškai nesuipratusių savo tautą. Jie yra šovinstai, kurie nori lenkų vietoj, užimti mūsų žemes ir, kaip jie svajoja — prieti prie Baltijos jūros, jei ne per Klaipėdą, tai per Karaliaučius...

Pažiūrėjus į gudų vaizduojamus Gudijos žemėlapius, matome, kad gudai pretenduoja į Lietuvos, Latvijos ir Ukrainos žemes. Reikia pasakyti, kad jų politikai rodo tikrai nemažai šovinizmo: dar niekad nesukūrė savo valstybės, o jau dabar aiškiai rodo savo agresyvius kėslus!

Verta visiems tuo susidomėti, dalinai ir patiems gudams, jei jie nori turėti nors vieną draugišką kaimyną.

Manau, kad, ypač mūsų istorikams būtų lengva parodyti tikrą tiesą gudams, jau remiantis vien šiuo argumentu, jog mūsų didieji kunigaikščiai, kaip Mindaugas (ka ralius), Vytenis, Gediminas, Algirdas, Vytautas ir visi pradžioje buvo — kaip ir visa tuometinė lietuvių tauta, pagonių tikybos, tuo tarpu, kai visi gudai jau seniai buvo priėmę pravoslavų tikybą.

Taip pat senieji L. L. K. žemėlapiai labai aiškiai skiria visą Didžiąją Lietuvos Kunigaikštiją į "Lithuania Propria" ("Tikrąją Lietuvą") ir į kitas žemes.

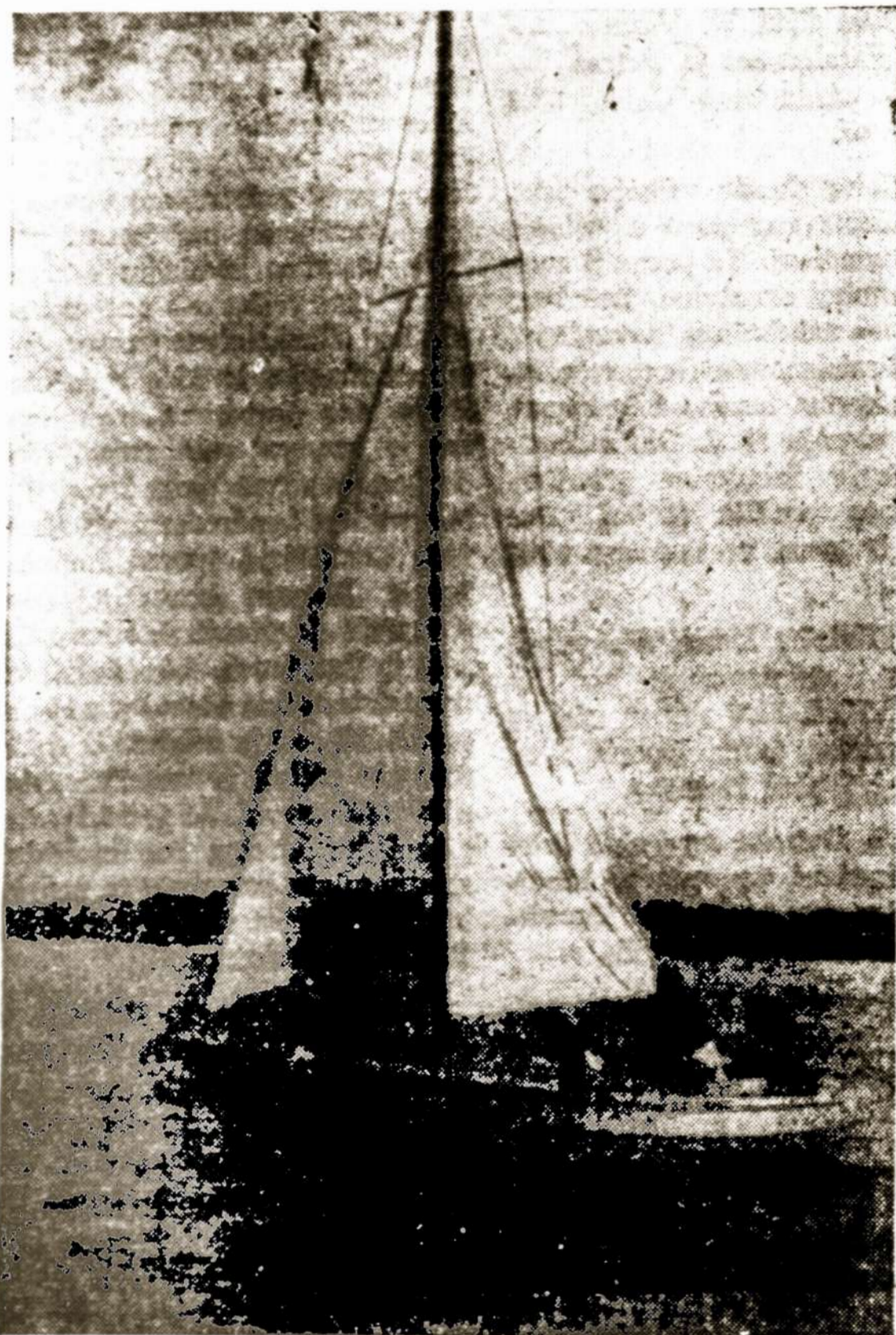
Žinoma, yra ir daugybė kitų įrodymų, kurių, esu tikras, kad mūsų istorikams nepribruktų.

Viena yra aišku, kad šis reikalas yra vertas visų dėmesio. Ši gudų vedama propaganda pasiekia ne tik tiktai gudiškai kalbančiuosius. Ji pirmoje eilėje pasiekia ukrainiečius ir angliškai kalbantį pasaulį.

Štai dėl ko būtų vertinga turėti bent vieną išsamią tuo klausimu studiją, parašytą ar išverstą ir į anglų kalbą.

Lietuvos istorikai, susidomėkite!

Marijus Blynas



Jūrų skautų laivas Nida. Sesės atlieka būriavimo stažą. L. Knopfmilero nuotrauka

## Rugsėjo 8-ji Amerikoje

Rugsėjo 8-ji — Tautos Šventė, Amerikos lietuvių tarpe yra gana nepopuliari, retai kur švenčiama. Kas dėl to yra kaltas ir kodėl ši viena gražiausių ir prasmingiausių lietuvių tautos švenčių nepriegijo Amerikos lietuvių tarpe? Kaitininkų yra daug, visų čia nėra galimybės nei suminėti. Pasitenkinsime atkreipdami "Laisvosios Lietuvos" skaitytojų dėmesį į pačius stambiuosius.

Vienas svarbiausių veiksmų, formuojančių visuomenės nuotaikas, yra spauda. Vieningai ir metodingai veikianti spauda, veikia žmonių nuotaikas ir sukuria vienokias ar kitokias pažiūras. Dalis Amerikos lietuvių spaudos, vadovaujamos partinių politikierių, daugeliu atvejų yra sukūrusi nepriklausomos Lietuvos atžvilgiu tokias nuotaikas ir pažiūras, kurios visiškai neatitiko tikrajai padėčiai.

Nemėgdami Tautininkų Sąjungos ir jos vadovaujančių žmonių, dalis šių partinių politikierių pailės Lietuvos gyvenimą tamsiausiomis spalvomis, nepagalėdami net įmaišyti nepalietoto kraujo ir kitų nuodijančių skystimų. Kovodami prieš valdančią partiją, jie neigė viską, kad josios buvo padaryta, sumanyta ar sukurta.

Kadangi Tautos Šventė buvo įvesta tautininkų valdymo metais (nežiūrint to, kad ji buvo surišta su Vytauto Didžiojo karūnacijos diena, simbolizuojančia didingiausią ir gražiausią Lietuvos gyvenimo laikotarpį), reikėjo daryti viską, kad nepriegtų Lietuvos vaikų širdyse. Daugiau ar mažiau "demokratijos kovotojai" atsiekė savo tikslo. Ir vieton to, kad didžioji laisvojo pasaulio spauda, minėdama mūsų Tautos šventę, prisimintų galingą ir šarbingą Lietuvos praeitį, ji tyli. Ir kaipgi svetimieji netylės, jeigu patys lie-

tuviai apie tai nekalba. Nekalba ir neprotestuoja, net tada, kada daugelis istorinių faktų yra lenkų istorikų sufalsifikuota ar nuo pasaulio akių nuslėpta.

Iškeldami šį liūdną netolimos praeities faktą, mes prisimename visą eilę ir kitų, kurie jautriam lietuviui neduoda ramybės. Kad Lietuvos išlaisvinimo akcija yra tapusi keletai pasenusių politikierių pragyvenimo šaltiniu, visi žinome. Nėtenka įrodinėti, kad žmogus, nepajėgdamas apsirūpinti savim, negali padėti kitam, reikalingam paramos. Šiandien Lietuva yra, kaip niekad, reikalinga moralinės ir materialinės paramos. Šios paramos ji gali susilaukti iš tų, kurie turi minėtų vertybių perteklių. Nėra abejonių, kad mes turime fiziniai ir dvasiniai pajėgų žmonių. Turime, taip pat, sąjungininkų, kurie yra suinteresuoti, kad atsikūrusi Lietuva, drauge su kitomis Pabaltijos valstybėmis, sudarytų natūralią kliūdą slavų tautų veržimuisi prie Baltijos jūros.

Padarytoji keturių tautinių organizacijų pradžia, be to, Lietuvių Fronto veržlumas, liudyja, kad jaunoji lietuvių karta ryžtasi išbandyti savo jėgas, palikdama pasenusius natūraliai mirčiai.

Lietuvių visuomenės nebebaugina "Naujienu" ir kitos panašios spaudos sukurti vaiduokliai. Ji žino, kad tas, kas kasa duobę kitam, dažniausia įsirta pats.

Nelinkėdami nei "Naujienu" nei kitiems pavargusiems "laisvintojams" pagreitintos mirties, mes linkime visiems tiems, kurie turi pakankamai jėgų ir ryžto, susiburti naujam, bendram darbui, dėl kurio nebus nei dabar nei ateityje gėdos.

*Ant. Staneika*



## JONO RIMAŠAUSKO Sovietinis genocidas Lietuvoje

Tai pirmosios bolševikų okupacijos Lietuvoje dokumentacija. Daugiau kaip 500 psl. knygoje įvardinama per 5000 asmenų ir patiekiami arti 200 dokumentų ir dokumentinių foto nuotraukų. — Tai genocido Lietuvoje enciklopedija. Knygai specialų įvadą parašė Leonardas Šimutis. Leidžia Lietuvių buv. Politinių Kalinių Sąjunga Čikagoje. Paprasta prenumerata 5 dol., garbės — 10 dol. ir daugiau. Užsakymus ir pinigų siųskite: L P K S-gos Čikagoje izdininkui:

JUOZAS ŽICKUS  
6357 So. Albany Ave.,  
Chicago 29, Ill.

nuosius, ypač centruose, nes buržuazinis režimas, kaip bolševikinė spauda rašo, nieko nedavė. Jautas rodo, kad bolševikinė mokykla nieko nedavė, net ir prasčiausią orkestranto vietą užimti, kai patys savuosius kritikuoja.

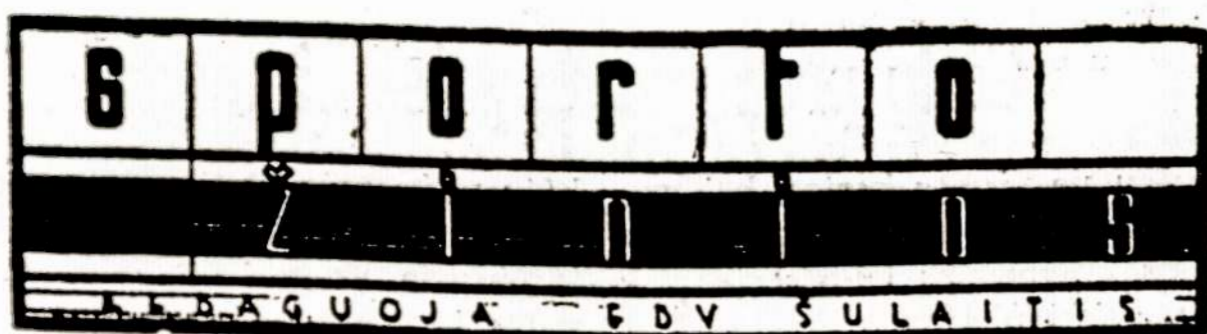
— Originalių naujų bei anksčiau statytų operų jau rečiau pasitaiko, vis brukami tarybinių autorijų. Neseniai, Kauno muzikinis dramos teatras pastatė antrą kmp. F. Zupės komišką operą "Bokačio". Režisierius — R. Senkutė, dirigentas — Stp. Grauzinis, chormeisteris — K. Linkevičius, balteimisteris — V. Germanavičius, dailininkas — L. Kirlytė. Svarbesnes roles atliko: V. Blažys, J. Šmitas, M. Žilionytė, Z. Masiulevičiūtė. Pasisekimas menkiausias. Pastatymas — silpnas.



— Patys bolševikai savo spaudžiuosius režimas, kaip bolševikinė spauda rašo, nieko nedavė. Jautas rodo, kad bolševikinė mokykla nieko nedavė, net ir prasčiausią orkestranto vietą užimti, kai patys savuosius kritikuoja.

— Originalių naujų bei anksčiau statytų operų jau rečiau pasitaiko, vis brukami tarybinių autorijų. Neseniai, Kauno muzikinis dramos teatras pastatė antrą kmp. F. Zupės komišką operą "Bokačio". Režisierius — R. Senkutė, dirigentas — Stp. Grauzinis, chormeisteris — K. Linkevičius, balteimisteris — V. Germanavičius, dailininkas — L. Kirlytė. Svarbesnes roles atliko: V. Blažys, J. Šmitas, M. Žilionytė, Z. Masiulevičiūtė. Pasisekimas menkiausias. Pastatymas — silpnas.





## SPORTO KRONIKA

— Žukas (Toronto Vytis) tapo Š. Amerikos liet. žaidynių Clevelande nugalėtoju lauko teniso vyrų vienetu. Jis pusiaubaigė su tvarkė Rochesterio — Sakalo atstovą Armoną 6:2, 7:5, o baigmėje — to paties klubo tenisininką Grybouską 4:6, 6:2, 6:2.

Moterų grupėje, dalyvaujant tik kelioms sportininkėms, pirmą vietą sugriebė Oželytė, pakartojusi prieš kelias savaites Čikagoje pasiektą pergalę prieš Zubkutę. Tik šį kartą laimėjimas buvo jau labiau užtikrintas — 6:1, 6:1.

Mišriame dvejetė, čikagietės, susiporavusios su Čikagos atstovais, irgi nusinėšė pirmąsias vietas. Tai buvo Oželytė su Andrijausku, nurūgę Zubkutę — Miliauską 3:6, 7:5, 7:5.

— J. Giedraitis (Hamiltono — Kovas) buvo iškiliausi plaukikai Clevelando žaidynėse. Pirmasis pelnė pirmas vietas — 80 j. laisvu stiliumi 50.7 sek., 80 j. krūtine — 60.2 sek. ir 440 j. laisvu stiliumi — 7 min 11 sek. Martinaitė, be konkurencijos plaukdamas, parodė šias pasekmes: 40 j. laisvu stiliumi — 30.4 sek., 40 j. krūtine — 38.1 sek., 40 j. nugara — 39.4 sek., ir 120 j. laisvu stiliumi — 2.08 min.

— Kazys Baltramaitis, pasižymėjęs futbolininkas, dabar žaidžiantis už Čikagos Lietuvos Futbolo Klubą, rugšėjo mėn. 4 dieną minėjo 25 metų vedybinio gyvenimo sukaktį su savo žmona Janina. Sekančiais metais jam sukanka 30 metų nuo aktyvaus sportavimo pradžios.

## FUTBOLŲ ŽINIOS

Darbo dienos savaitgalyje Čikagoje viešėjo Toronto Ukrainienų futbolo vienuolikė, tenykštės aukštosios lygos meistras, kuri čia sužaidė 2 rungtynes. Šeštadienį svečiai susitiko su Čikagos rinktinė ir jai turėjo nusileisti 3:4, o sekmadienį už tai atsigriebe, nugalėdami Čikagos aukšt. lygoje pirmąją Lions komandą 4:2. Čikagos rinktinė sužaidė labai blankiai ir tik Murphy, įmušęs 3 įvarčius, išgelbėjo ją nuo pralaimėjimo.

— J. A. Valstybių futbolo rinktinė rugšėjo mėn. 10 d. pušėje lankėsi Islandijoje ir ten Reykjavik mieste turėjo 3 susitikimus. Mus pasiekusiomis žiniomis Amerika pralaimėjo du pirmuosius žaidimus 2:3. Pažymėtina, jog apie šią išvyką amerikiečių spauda tyėjo ir dėl to "National Soccer" korespondentas Abe Korsower kaltina U.S.S.F.A. (United States

## Soccer Football Association)

— Rugšėjo mėn. 21 d. Maskvoje, stebint 80.000 žiūrovų miniai, Rusija sumušė pasaulio meistrę futbolu — Vokietiją 3:2. Lemiamą įvartį 71 minutėje įmušė kairys kraštas Iljen.

— Wisconsin valstybės futbolo rinktinė nugalėjo Michigan All-Stars dvejų rungtynių susitikime. Pirmas žaidimas Milwaukee baigėsi 0:0, o po to Detroito futbolininkai iš "dairy land" sutvarkė šeimininkus 5:2. Už Michigano rinktinę žaidė ir vienas lietuvis — Baziliauskas, kurį mes matėme Clevelando lietuvių žaidynėse, atstovaujant Detroitą.

— Rugšėjo mėn. 11 d. Čikagoje prasidėjo rudens sezonas futbole su pilnu rungtynių tvarkaraščiu. Šio sezono rate aukštoje lygoje nugalėtoju tenka pramatyti Falcons komandą, kuri į savo eiles įjungė eilę žymių Čikagos futbolininkų, su Ed. Murphy priekyje. Pereitame rate Falcons buvo priešpaskutinėje vietoje.

## DAVIS CUP — AUSTRALAMS

Davis Cup — didžiausias pasaulio lauko mėgėjų klasės laimėjimas, šiais metais vėl nukeliavo Australijon. Nežinūnt, kad prieš baigminį JAV — Australijos susitikimą, amerikiečių komandos kapitonas William F. Talbert spaudai pareiškė, jog "taurė pasiliks čia", svečiai iš pietų sugriovė lakias Dėdės Samo krašto žaidėjų svajones, atskaitydami jiems sausiai — 5:0.

— Tris dienas (rugšėjo 26—27—28 d.) užtrukusios baigminės varžybos Amerikos teniso tvirtovėje — Forest Hills, N. Y., amerikiečiams iškretė gražų pokštą ir nors nenoromis jie turėjo prisipažinti, kad buvo nugalėti geresnės komandos. Amerikiečių teniso pažiba Seikas, kiek susijaudinęs pralaimėjimu, pareiškė, jog pasitraukęs iš tolimesnių varžybų. Australija šį laimėjimą pasiekė jau 12 kartų, tuo tarpu kai amerikiečiai Davis Cup pas save turėjo 17 kartų. Trečioje vietoje pergalių skaičiumi seka Didžioji Britanija — 9 ir ketvirtoje — Prancūzija — 6.

Šiais metais dėl jo varžėsi 34 valstybės: 24 Europos zonoje, 7 amerikiečių zonoje ir 3 rytų zonoje. Australai pergalę pasiekė pirmą amerikiečių zonoje, o pasikui susitiko su kitų zonų nugalėtojais, tuo tarpu kai Amerika, pereitų metų taurės savininkas, be žaidimo jėgo į baigminį (Challenge Round) susitikimą. E. Š.

protestuojal Amerikos vyriausybė nerimsta, spaudimą daro prancūzams, reikalaujama baigti karą, duoti arabams autonomiją. — Dabar, amerikonomas aišku, kodėl p. Churchill prieš metus laiko, reikalavo suaukšti didžiųjų kraštų valdovus į žypsenų konferenciją, tikslu likviduoti trijų didžiųjų šaltąjį karą ir patikrinti britų, prancūzų ir rusų saugumą imperializmui, pripažinimu status quo Europoje, Azijoje ir Afrikoje.

JAV krašto valstybininkai, galima sakyti, Amerika tapo nuvesta į rusų pirtį ir rusiškoms vantomis išvanota karo metais ir pokariniais, dabar amerikoniškai pateko į britų ir prancūzų pirtis ir vanojami ir išnaudojami minimų kraštų imperializmui. Štai kame JAV vadų lengvabūdiškumas ir nesąmoningumas tarptautinėje politikoje, kur davė didelį nuostolį ir gėdą Amerikos demokratijai, daug savo žmonių ir turtų pražūdusius! Stiprinusius rusų, britų ir prancūzų imperializmą ir komunizmą — vakarų pasaulio demokratijų neprietelius.

JAV moralinės, materialinės ir fizinės jėgos, kovojusios neva už laisvę ir demokratiją, išnaudotos rusų, britų ir prancūzų imperializmui. Lenino ir Stalino komunizmo pasaulyje išsiplėtimui. Kyla klausimas: ar prez. Eisenhower ir p. Dulles, eidami savo pirm takūnų — Roosevelto ir Trumano administracijų — keliais, toli nueis, ar jie pasieks tikslą — patikrinimo keturių laisvių, kurias Amerika pažadėjo pasaulio tautoms? Mes abejojam! JAV vadovų siekimas glaudžių santykių su vokiečiais ir japonais, ginklavimo planai, gal duosią tokius davinis, kaip davė ginklavimas rusų ir kitų imperialistų. Štai, kame mes matome lengvabūdiškumą ir nesąmoningumą JAV vadų tarptautinėje politikoje. Visiškai aišku, kad nei britai, nei prancūzai nebus JAV taktininkais prieš rusišką komunizmą imperializmą. Argi galima tikėtis vokiečiais ir japonais, kurie sėdi Bulgano kišenėje? Rusai mokoje vanoti amerikonus, moks patraukti vokiečius ir japonus į savo pusę, kai ateis sąskaitų suvedimo valanda su amerikoniais.

V. M. K.—tis



## NAUJIENŲ INFORMATORIAI

### K. Sakalas, Čikaga, Ill.

Visi atsimename neperseniausiai pražūsią McCarthy — Armijos ginčų bylą. Atsimename ir tai, kaip sen. McCarthy buvo spaudžiamas išduoti tuos Apsaugos Departamento pareigūnus, kurie jam teikė slapta informaciją. Deja, McCarthy pasiliko kietas ir užsispyręs, ir savo bendradarbių neišdavė.

Žinoma, tai yra rimti dalykai, kuriais niekas ir nebando juokauti. Bet štai į mano rankas pateko jau pageltes "Naujienų" 1950 metų, 141 nr., kurio Kritikos ir Polemikų skyriuje radau gana įdomią vieno Naujienų informat. išpažintį. Įdomi ji tuo, kad šis lietuvių dienraštis be jokių sielos skrupulų skaitytojams kaip ant delno parodo, kokio kalibro informatoriai yra užangažuoti "Naujienų" tarnyboje ir kokiais "nesugriaujamais" faktais šis laikraštis yra pasirengęs įrodyti LAS'o ir "Laisvosios Lietuvos" nusikaltimus prieš demokratiją ir prieš savo tautą.

Ši "Naujienų" informatoriaus išpažintis, pavadinta "LAS — Voldemarininkai", įdomi dar ir tuo, kad "Naujienos" per metus eiles nesugebėjo į savo septynių švabų kompaniją įkinkyti kiek rimtesnio raševos, kurio plunksna priverstus mus atsistėti į minkštą fotelį, užsirūkyti cigaretę ir susikaupus pagalvoti: o gal ir tikrai tie laisviečiai yra baisūs nusikaltėliai, Hitlerio smogikai, su kuriais lietuviška visuomenė seniai turėtų nutraukti bet kokius ryšius?

Deja, "Naujienų" štabas išsijuo sęs rašo, barasi, pyksta ir kolloja, o brolis lietuvis iš viso to tik juokiasi, netiki mūsų "Didžiajam Laisvintojui" ir gana.

Ima pagunda paprašyti L. L. redaktoriaus šį straipsnį „LAS — Voldemarininkai“, kurį parašė p. Vytautas Dunda, perspausdinti išties, ir tuo užbaigti, nepridedant jokių komentarų. Bet kadangi jis jau gana senas, ir nevisai trumpas, pabandyčiau jį atpasakoti savais žodžiais.

P. Dunda pradeda savo straipsnį apgalvestaudamas, kad negalėjo jo parašyti anksčiau. Mat, iš Vokietijos dar nebuvo atėjęs jo "archyvas". Na, bet ačiū Dievui, archyvas vis dėlto atėjo, ir Vytautas Dunda mums pradeda pasakoti, kaip "1948 m. liepos mėn. viduryje į stovyklą S. redakciją užėjo vidutinio amžiaus džentelmenas ir gražia vokiečių kalba paklausė manęs — "Sprechen Sie Deutsch?" Ponas Dunda jam atsakė, kad šprechina, ir paprašė sėstis. Po trumpo pasikalbėjimo stovyklos ir redakcijos reikalais, nepažįstamas paėmė nuo Dundos stalo Laisvosios Lietuvos numerį, ir pasiteiravęs Dundos, ar jis nežino, kur tas laikraštis išleista, šitaip tarė: "Ta, yra Lietuvos fašistų laikraštis, kuris atstovauja Lietuvos voldemarininkus, kurie prie Smetonos ruošė sukilimus ir draugavo su vokiečiais, ir vėliau su naciiais".

Šitai pasakęs nepažįstamas džentelmenas ir movė per duris, dar vis dėlto suspėjęs nuraminti, matomai, išsigandusį Dundą, jog jie neskaitytingi ir nepavojingi, kaip ir Anglijos mėlynmarškiniai.

Jeigu šioje vietoje Dunda būtų savo "polemikos" straipsnį baigęs, pagalvotume, kad kokis nors kaimyninės stovyklos juokdarys buvo sugalvojęs poną Dundą pagąsdinti ir iš jo pasijuokti. Bet, gerbiamieji, po kelių dienų Dunda išvydo tą patį nepažįstamąjį Häm-burgo stotyje, anglų kariškoje uniformoje, kuris "gražia prancūzų kalba kalbėjosi su jauna dama". Dunda kelis sykius praėjo pro šalį, matyt, stengdamasis išgirsti, apie ką jie kalba, ar ne apie jį kartais, ir galutinai įsitikino, jog šis ponas džentelmenas yra anglų CIC pareigūnas. (Tarp kitko, CIC yra amerikiečių, o ne anglų karinės žvalgybos įstaiga. K. S.)

Taigi šitą baigdamas, azarto pagautas, suunka Dunda — "Tokia anglų žvalgybos atstovo nuomonė apie lasininkus".

Atrodo, jog tremties gyvenimas pono Dundos nervuose įrėnė pėdokus. Kalbėtis su nepažįstamu apie stovyklos reikalus, buvo blogas dalykas; patikėti, kad anglų žvalgyba "tiek daug" žinotų apie "Laisvąją Lietuvą", bet nežinotų, kur ji išleista, tiesiog kvaila; gi — šliaužioti aplink ir klausyti, apie ką anglų karininkas šnekasi su jauna dama, stačiai skandališka. Už tokius dalykus galima kartais ir per snapą gauti. O patikėti, kad anglų žvalgyba skleistų tokias heresijos apie voldemarininkus, LAS'ą ir "Laisv. Lietuvą"... na, gali, galbūt, Grigaitis, Gudelis, Bertausis, bet tik ne lietuvių visuomenė.

Gerbiamieji skaitytojai atsimename, kad nuo 1950 metų nutekėjo daug vandens; daug "Naujienose" buvo prirašyta apie fašistus, voldemarininkus, "Laisvąją Lietuvą". Suprantame, jog tai tik pradžia, bet ne galas. Visi tie straipsniai dvelkia liguista fantazija. O fantazija turi mūsų sielos raktus: ji gali bet kada sugrįžti, su savimi atsinešdama kaskart baisesnę šmeiklą. Žmogus, pykčio pagautas, įpuola į azartą ir pradeda nesavą balsu šaukti. Ir kuo garsiau jis šaukia, tuo daugiau pyksta, ir atvirksčiai: kuo daugiau pyksta, tuo garsiau šaukia. Bet už ką? — paklaus brolis lietuvis, — už ką tie mūsų raševos taip pyksta ant LAS'o, voldemarininkų ar "Laisv. Lietuvos"? Ką gi jie jiems tokio padarė? "Nieko nepadarė", — atsakytų vienas Dostojevskio charakteringas tipas. — Bet užtai aš jiems kartą iškrečiau kiaulystę. O nuo to laiko ir pradėjau jų nekęsti".

## Iš Detroito lietuvių gyvenimo

— Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Detroito skyriaus valdyba šaukia š. m. rugšėjo 25 d. 12 val. visų skyriaus narių metinį susirinkimą. Susirinkimo vieta — Ispanų mažoji salė prie 25 gatvės.

— Rugšėjo 24-toji yra paskelbta Lietuvos Diena (Tag Day). Ta dieną Detroito ir Hamtramcke bus pravesta vieša ripkliava dėžutėmis esanties varge tremtiniais sušelpiti. Šiai rinkliavai praversti, Balfo 76 skyriaus valdyba prašo visus geros valios lietuvius prisidėti prie šio kilnaus darbo ir registruotis rinkėjais sekančiose vietose: Elzbieta Paurazienė — UN. 2-3298, Vladas Staškevičius — TE. 4-0223, Vladas Kukučionis — laikrodžių parduotuvė 3566 W. Vernor, Alfonsas Patalauskas ir Petras Vedeika — parduotuvė "Gaiva" 3566 W. Vernor.

— Uolus skautų veikėjas pskt. A. Banionis rugšėjo 7 d. minėjo savo gimtadienį. Ta proga jį sveikino jaunieji skautukai, įteikdami kuklią — reikšmingą dovanėlę.

— Rezistencinės Santarvės Detroito skyrius, sezono užbaigimui, ruošia rugšėjo 25 d. Binkevičienės ūkyje šeimyninę gegužinę. Gegužinės pradžia 12 val. Bus pietūs ir gausi vertingais fantais lorteria.

— Vilniečių Detroito skyriaus valdyba deda pastangas, kad sekantis VKLS JAV skyrių atstovų suvažiavimas, kuris išpuola š. m. pabaigoj, įvyktų Detroito.

— L. B. Detroito apylinkės švietimo skyriaus vadovas p. Misiūnas iš pareigų pasitraukė. Jo vieton pakviestas p. Griškėlis.

— Teisininkas K. Kupetis persikėlė gyventi pas p. p. Sarksas, 2380 Springwells, Detroit 9, Mich. Tel. VI. 1-1208.

## NEW YORKO NAUJIENOS

New Yorke lankėsi L. B. nės Valdybos pirmininkas St. Barzdukas.

Šio mėn. 10 d., kartu su L. B. nės Tarybos pirmininku adv. J. Šlepečiu, aplankė laikraštį redakciją, įvairių srovių vadovybes ir, vakare padarė pranešimus visuomenei.

L. B. nės Tarybos pirm. J. Šlepetys pranešė apie L. B. nės reikšmę, tikslus, jos paskirtį ir nurodė skirtumus nuo kitų liet. organizacijų. Nurodė, išaiškino L. B. nės kitų organų veiklos apimtį. Savo kalboj įsakmiai pabrėžė, jog lietuvių visuomenės demokratiniai išrinkti atstovai sudaro L. B. Tarybą, kuri reikią tos visuomenės valią, jos norus ir pageidavimus ir drauge su savo vykdomaisiais organais stengiasi juos įgyvendinti.

Baigdamas, L. B. Tarybos pirm. adv. J. Šlepetys naujai išrinktai Valdybai ir kitiems jos organams palinkėjo ryžtingo, darnaus ir sėkmingo darbo, įgyvendinti visus gražius užsimojimus bei planus.

L. B. nės Valdybos pirmin. S. Barzdukas nušvietė apie artimiausios valdybos veiksmo planus, jos ryžtą, gerus norus ir klūtius. Pats pirmininkas yra ryžtingai nusistatęs, su viltimi bei pasiaukojimu dirbti ir siekti visuotinumą Liet. B. nės darbe, tačiau, kad ir optimistiškai nusitelkęs, pasakė: dirbime, aukosimės ir iš beadrūmenės lauksime stebuklo.

Po šių pranešimų, buvo gyvos diskusijos, kurių metu įnešta daug gražių pasiūlymų, papildymų bei nurodymų. Kalbėjo: Bendorius, inž. A. Novickis, Požemckas, J. Dzikas, prof. Žilevičius, prel. Balckūnas, dr. A. Musteikis, V. Leskaičienė, Senikas, Banelis, Proškinskis ir kt.

Pageidauta daugiausia dėmesio kreipti į L. B. nės visuotinumą ir jaunimo auklėjimą bei švietimą.

Valdybos pirm. S. Barzdukas visus pasiūlymus priėmė dėmesin ir pažadėjo dirbti, nenutolstant nuo visos beadrūmenės valios ir visą darbą vesti grynai demokratišiais pagrindais. Padėkojo už aktyvų dalyvavimą diskusijose bei atsilankymą išklausyti pranešimų. E. Č.

## Negalime pamiršti

Mūsųj, neprikli. Lietuvos mokykla, suspėjo daug išleisti, bet dešimtmėtis mus skiria nuo savo tėvynės ir ką mes būtume jau davę iki šiandien. Anuose metuose mūsų universitetas bei kitos aukštosios mokyklos tūkstančius specialistų išleido. Tremtin atsidūrė ne tiek daug, ypač jaunosios kartos, kiek pasiekė, tai senesnioji. Bet tremtin papuolusius turime branginti ir kiekviena jų, bet kiekia sukaktis būtų, turime prisiminti.

Šiomet nepastebėtai prabėgo, kai vasario mėnesį minėjo savo amžiaus 50 metų sukaktį Julius Staniškis. Gimė 1905 m. vasario 28 d. Marijampolės apskr. Mokėsi Marijampolėje, kur ir gimnaziją baigė, o studijas pradėjo ir baigė Vytauto Didžiojo universitete Kaune — istoriją ir teisę. Be to, baigė buhalterijos ir kooperacijos kursus. Ilgiausią laiką praleido universiteto raštineje, eidamas vyr. buhalterio pareigas ir kartu buvo universiteto visų statybų (atsiejusių per 20 milijonų litų), statybos komisijos sekretoriumi ir vėliau — universiteto klinikų direktoriaus pavaduotoju administracijos ir ūkio reikalams. Buvo reto darbštumo, sąžiningumo ir pareigų valdininkas. Nors darbas atimdavo daug laiko, bet ir spaudoje bendradarbiavo. Tremtyje, Vokietijoje, gyveno Eichstaete ir lietuvių gimnazijoje buvo mokytoju ir vicedirektoriumi. Čia jam ir daugiausia teko nešti, kai administratorius viskuo turėjo rūpintis, bet tas jo nebaidė ir darbą jis rado poilsiu ir tremties gyvenimo malonumu. Jo ir būdas daug giau tylos, kuklus, bet nuširdus, gyvas, pilnas sąmojaus ir nepasakytum, kad kapsas, gal daugiau turi zanavykiškumo.

Amerikon atvyko 1949 m. ir apsigyveno Clevelande, kur susispietę patys žymiausi pedagogai: Ig. Malinauskas, St. Barzdukas, prof. dr. Pr. Skardžius, A. P. Tamulionis, K. Angulis ir kt. Jis čia ir mokytojauja šeštadieninė mokykloje, ir be įtempto darbo, fabrike, dar randa laiko dirbti ir organizacijose. Yra išrinktas JAV Lietuvių Bendruomenės Valdybą ir eina iždininko pareigas.

Julius Staniškis yra plataus masto, gerai išsilavinęs, kultūringas, gabus pedagogas ir geras lietuvis patriotas. Bet jį vainikuoja darbštumas, pareiga, atsakomybė ir kuklumas. Gal jis per savo amželį kalnų nenuvertė, kaip kiti jo kolegos, bet atsakingos pareigos jį gražiai įvertino. Dar universiteto suole būdamas, jau skynė aukšto pareigūno kelius. Mielas kolega, sveikatos, ištvermės ir lietuviškos ateities! Pašėsupiai mus sutiks!

J. Zanavykas

## IŠ LASO ČIKAGOS

### SKYRIAUS VEIKLOS

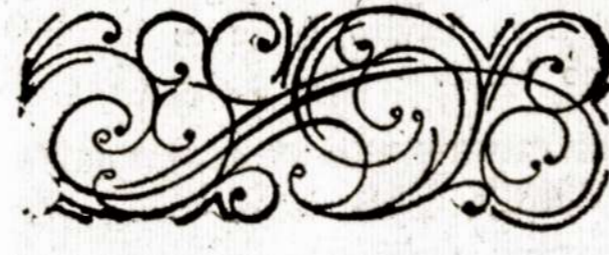
Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Čikagos skyriaus metinis susirinkimas įvyko rugšėjo 6 d.

Šiame susirinkime naujai išrinktoji skyriaus valdyba savo pirmąjį posėdį turėjo rugšėjo 19 d. Pareigomis pasiskirstė: pirmininkas — Jurgis Gudaitis, sekretorius — Jonas Balckūnas, iždininkas — Kaspars Radvila, kultūros vadovas — Kazys Oželis (Jaun.), narys korespondentas — Kazys Ulevičius.

Pirmajam šios valdybos posėdyje, kiekvienas išpareigojo sekančiam posėdžiui parengti darbų planą.

Rugšėjo 10 d. valdyba savo posėdyje svarstė skyriaus veiklos planą. Be einamųjų skyriaus reikalų, nutarta pakviesti paskaitininkų, kurie paskaitytų skyriaus nariams keletą paskaitų aktualiais reikalais. Advento ir gavėnios metu skyriaus valdyba nutarė paruošti dvi paskaitas jaunimui.

BALFO rinkliavoje šį kartą nutarta dalyvauti plačiau, ir glausčiau prie "Laisvosios Lietuvos" rinkėjų. Nors pernai Bričporto apylinkėje "Laisvoji Lietuva" laimėjo 2-ą vietą, šiomet skyriaus valdyba nutarė rinkliavą suaktyvinti ir būtinai laimėti pirmą vietą.





# A. A. JURGIS TALMANTAS

Š. m. liepos pabaigoje, pavergtoj Lietuvoj, Perkūno Alėjoj nr. 17, savo bute, mirė kalbininkas, žinomas vertėjas, daugelio vadovėlių autorius ir pedagogas, Jurgis Talmantas. Pernai peršventė savo amžiaus kapą metų. Gimė 1894 m. Zemaičiuose, Stankaičių kaime, Andriejavo vals., Kretingos apskr., vidutinių ūkininkų šeimoje. Pradinį mokslą įsigijo pas daktorių ir Endriejavę, vėliau mokėsi Palangoje, Rusijoje, bet daugumoje — mokykla buvo namine — pats per save, ir įsigijo diplomą. Bet jį viliojo kalbos, kad dar jaunuolio metuose jau vartojo, neminint lietuvių, rusų, lenkų kalbas, laisvai vokiečių, prancūzų ir vėliau pramokęs — lotynų, anglų, graikų.

Mokytotojauti išėjo anksti, net 20 metų neturėjęs, nes vertė gyvenimo sąlygos ir buvo iš mažens pamėgęs knygą, kad kiek susitautų ir knygų įsigijus. Po pirmojo pasaulinio karo, matome visoje eilėje mokyklų mokytojaujant ir dalyvaujant įvairiose egzaminų komisijose ir dirbant kalbinę darbą: taisant raštų kalbą, koreguojant, dalyvaujant terminologijos komisijose. Šie pastarieji darbai ir atimdavo daugiausia laiko. Ir kur jis nemokytotojavo, jau neminint mokytojų seminarijų, gimnazijų, bet ir Meno mokykloje, Dramos studijoje ir šiaip įvairiuose kursuose.

Pagrindinis jo darbas buvo — vadovėlių ruošimas, kartu su mokytoju I. Malinausku ir kitais pedagogais; vertimai, kurių per savo gyvenimą išvertė keliasdešimt veikalų. Be to, ir žodynai buvo artimi ir pats bendradarbiavo ir pats paruošė, net ir pavergt. Lietuvoj pernai išėjo jo lietuvių — lenkų kalbų žodynas. Nepamirštinas ir neprkl. Lietuvoj "Sakalo" išleistas, naujoje redakcijoje, ir Simano Daukanto "Būdas". Kurį laiką redagavo ir kalbinį žurnalą "Gimtoji kalba". Spaudoje anksti pradėjo bendradarbiauti, net "Viltyje", "Ateityje" (kur ir buvo redakcijos narys). Vėlesniu laiku ir

plačiai neprkl. Lietuvos periodikoje: "Švietimo Darbe", "Lietuvos Mokykloje", "Draugijoje", "Ryte", "Laisvėje" ir eilėje kitų, daugiau rašydamas kalbiniais, pedagoginiais klausimais ir dienos aktualija. Daugiausia jo vertimų išleido: Sv. Kazimiero D-ja, Švietimo Ministerija ir "Sakalas". Pasakysim, kad J. Talmantas daugiausia davė vertimų ir vargu kuris kitas būtų pralenkęs. Be to, jo vertimai jau nereikalavo kalbininko blusinėjimo, kai įsiai pats buvo kalbininkas. Jo autoriai buvo pasirinkti ir didaktiniu ir auklėjančiu ir visuomeniniu požiūriu, kad vertimas turi įnešti ir naudos ir turtinti inteligento biblioteką. Jis pirmas kovojo su šlamštais ir geltonąja spauda, ir kai įvykdav pas poetą kan. M. Vaitkų literatūros valandėles, daugiausia paskėsdavo vertimų nagrinėjimuose. Jis buvo tylus, kaip žemaitis, bet gilus ir plačiai įsiskaitęs, išsimokslinęs ir buvo įdomu dalyvauti su juo diskusijose, paskaitose ir šiaip pasikalbėjimuose. Trumpai tariant, buvo darbo pelė.

Jo mirtis netikėta, nes sveikata nebuvo šlubuojanti, bet priežastis — raudonojo spaudoj buvo puolamas ir kritikuojamas dėl vertimų ir žodyno, kaip sako — atsiskaitymas ir atsiveikinimas, reiškia — nereikalingas esi ir pirma laiko turėjo amžių baigti, kaip dauguma mūsų žymesniųjų pas bolševikus amžių užbaigia. Liko žmona Felicija, kilusi iš Naudvario kaimo, Kelmės valsė.

Kas ten — už geležinės uždangos, užbaigia amžių, nežinome, ir gal mažai kas teliko iš pažįstamų ir žymesnių. Jei kokia žinia prasprūsta, tai nepilnai viską žinai ir trūksta biografinių žinių ir tenkiesi atmintimi bei prisiminimais. J. Talmantas nebuvo svetimas rašančiam ir dažnai susidurdavome, bet tenka jau rašyti apie mirusį, kurio palikti darbai yra svarūs ir stambūs. Netekome žymiausio vertėjo. Tėbūna pavyzdžiau visiems!

J. Zapyškietis

## PERKRAUSTYMAS IŠ ARTI IR TOLI

ILGŲ METŲ PATYRIMAS — PIGUS SĄŽINGINGAS PATARNAVIMAS. — NAUJI DIDELI SUNKVEŽIMIAI — PATOBULINTI PERKRAUSTYMU IRANKIAI KAIP PATYS SUNKVEŽIMIAI, TAIP IR JOSŲ PERKRAUSTOMI BALDAI YRA APDRAUSTI — INSIURINTI.

JUOZAS NAUJOKAITIS 2022 W. 69 St., Chicago 36, Ill. Tel.: WALbrook 5-9209

Šių metų rugsėjo 17 dieną

## SUKANKA DVEJI METAI

kai "Laisvoji Lietuva" pasirodė Čikagoje.

Ta proga "L.L." pasiryžusi, laikotarpyje iki sekančių metų pradžios, padvigubinti prenumeratorių skaičių. Visus Gerb. skaitytojus prašo prie šio vajaus prisidėti:

1. Laiku ir be paraginimo pratęsiant prenumeras. — Kvitai įmokėjusiems po šių metų gegužės 1 d. greitai laiku išsiuntinėti ir bus nuolatos siuntinėjami.

2. Gavėjus prašome pasisakyti dėl tolimesnio skaitymo, galimai sumokant prenumeras.

3. Surasti bent vieną naują skaitytoją arba duoti bent tris galimų skaitytojų adresus, siūsti su sipažinimui.

## LAISVOJI LIETUVA

Laiko sutaupymui prašome pasinaudoti šiuo kuponu:

Pavardė ir vardas .....  
Adresas .....  
Siunčiu \$..... prenumeratui pratęsti, sumokėti nuo siuntinėjimo pradžios, nuo šios datos (rei kiamą pabrūkti) siūsti susipažinimui .....

(Parašas)



## ĮVAIRŲ PATAISYMAI

IR DAŽYMAS  
NAUJŲ NAMŲ  
LIUDAS TAUJENIS  
6828 S. Maplewood Ave.  
Tel.: HE. 4-5848



KRAUTUVEJE  
DIDELIS PASIRINKIMAS, PASKUTINIS MADOS VYRAMS IR MOTE-RIMS GRAŽIŲ RŪBŲ.

4630-32 So. Ashland Ave. Tel. YARds 7-3900

## NUOLATINIS IŠPARDAVIMAS

yra galimas tada, kai prekių užpirkimas vykdomas pagal tam tikrą planą. Tojį planą žino ir sėkmingai praktikuoja

LIETUVIŠKA KRAUTUVĖ  
JOSEPH DRY GOODS STORE

3218 So. HALSTED S'

DIDELIS PASIRINKIMAS VYRAMS, MOTERIMS ir vaikams drabužių ir baltinių, antklodžių, paklodžių, rankšluosčių ir visa FIGIAU, NEGU KUR KITUR.

## TELEVIZIJOS

Įrengiu televizijos antenas, taisau radijo — televizijos — elektros aparatus,

kreiptis, bet kuriuo laiku:

BALYS BRAZDŽIONIS

4040 So. Francisco Ave.,

Chicago 32, Ill.

Tel.: Lafayette 3-7685.

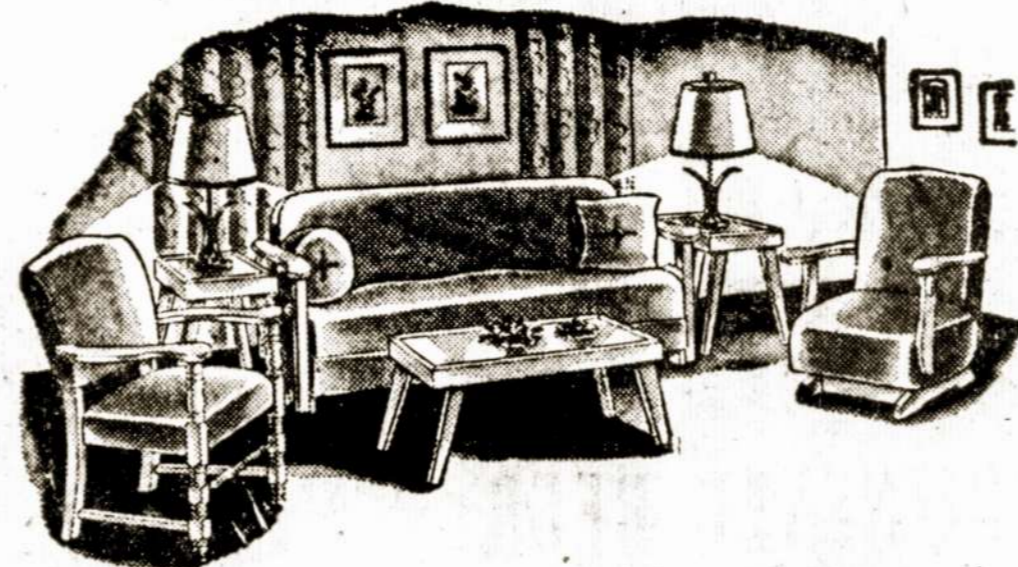
## JAUKIAI

PRALEISI  
VAKARĄ

CICERO UŽEIGOJE

LITUANICA

pas TADĄ KAZIMIERAITĮ  
Čia be gardžių gėrimų ir užkandžių, yra įvairių žaidimų:  
4920 West 14th Str., Cicero 50,  
Illinois Telef.: TOWNhall 3-9601



Moderniausias baldus, naujausias televizijos aparatus žinomiau šių firmų, įvairias kronis, kilimus ir viską, kas reikalinga namų įrengimui Jūs pirksite pigiau

Lietuvių PREKYBOS Bendrovėje  
ROOSEVELT FURNITURE Co., Inc.

2310 West Roosevelt (12<sup>th</sup> St.). Tel.: SEeley 3-4711

Pats įmonės vedėjas Feliksas RAUDONIS Jus maloniai sutiks, parodys ir duos praktiškų patarimų Jums rūpimais reikalais.

## KLUBAS JOANA

1500 So. 49 Ave., Tel.: TO. 3-9695.

Mėgiamiausia vieta Ciceroje!

Šeštadieniais ir sekmadieniais šokiai ir žaidimai. Sekmadieniais Klubo Joana muzika transliuojama per radijo stotį WOPA.

Išnuomuojama erdvi salė vestuvėms ir kitokiems rengimams

## WALTER SASNAUSKAS

2534 West Marquette Rd.

Chicago 29, Ill.

Telef.: GROvehill 6-8402.

Stato naujus namus pagal tartį ir planus.

Atlieka įvairius remonte darbus.

## Jonas Kanis

MALONIAI KVIECIA ATsilANKYTI

ir PAMATYTI

100% VIRGINIA VILNOS,

DVIGUBAI AUSTOS — LABAI

STIPRIOS MEDŽIAGOS

KOSTIUMAI SU 2 POROM

KELNIŲ žymiausių siuvelykų darbo:

PACE SETTER tik už \$55 iki \$65

PHOENIX tik už \$65 iki \$78.50

BOTANY "500" tik už \$86.75 iki \$89.75

GROSHIRE tik už \$100 iki \$140

## BEN STAR

KRAUTUVEJE

DIDELIS PASIRINKIMAS, PASKUTINIS MADOS VYRAMS IR MOTE-RIMS GRAŽIŲ RŪBŲ.

4630-32 So. Ashland Ave. Tel. YARds 7-3900

## NUO GYVENIMO ATsilIEKA

visi tie, kurie neseka kultūrinio, politinio bei mokslo įvykių, apie kuriuos rašo spauda. — Knygų bei įvairios spaudos gausu J. Karvelio krautuvėje, 3322 So. Halsted St., Čikagoje. Taipgi gaunama geros kokybės rašomos mašinėlės, FOTO — RADIO aparatai, SIUVAMOS mašinos ir kitokių dalykų, ką bepirtumėte prieš tai pasiteiraukite, juk tai nieko nekainuos, o priešingai — turėsite naudoti.

## NAMŲ STATYBA,

ĮVAIRŲS REMONTAI IR PARDAVIMAS

Jei norite remontuoti, pirkti ar užsakyti gerai išplanuotą, patogų, gražų ir pigų namą,

kreipkitės pas

V. Š I M K Ū,

4645 So. Keating Ave.,

Chicago 32, Ill.

Susitarimui šaukite:

REliance 5-8202

Siokiadieniais nuo 5 val. p. p. o

Šventadieniais nuo 10 iki 4 val.

BALDŲ IR ĮVAIRIŲ DAIKTŲ saugus, greitas, tvarkingas ir nebrangus

## PERKRAUSTYMAS

Jokio kainos skirtumo nėra bet kurioje Chicago kolonijoje gyvenantiems bei persikeliantiems. Gera aprauda.

Antanas Vilimas

3415 So. Lithuania Ave., Chicago, Ill.

Telefonas: FRontier 6-1882.

## Sutvarkykite Laiku Savo Automobilį COMPLETE AUTO SERVICE

4542-44 SO. WESTERN AVENUE

Tel.: CLiffside 4-0079



Sav. Stasy Dapkus, prietyres mechanikas. Turis moderniausias įrengimus, gerai ir nebrangiai pataiso karoseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja motora, kad tauriau naudotų benzina ir alyva. Jis šioje srity dirba nuo 1936 m., taip kad jo darbu būsite patenkinti. Namų tel.: WA 5-7589.

## 27 metai patyrimo siuvice

1. Pigiai, greitai ir gerai siuvu naujus drabužius, senus išvalau, pataisau ir persiuvu pagal Jūsų skonį.  
2. Plaunu ir prosinu baltinius.  
3. Už mažą atlyginimą išnuomuoju pasiskaityti knygas.

MARTYNAS VIDRA,

3558 So. Halsted St., Chicago, Ill. Telef.: YARd 7-6035

DAINOSE APDAINUOTA IR PASAKOSE APSAKINĖJAMA

## KARČIAMA RUŽAVA

(MEISTER BRAU TAVERN)

DABAR randasi Čikagoje, 2532 W. 47 St., Brighton Park Sav. V. PRANCŪZEVIČIUS. Tel.: VIRginia 7-2429

## ARS-FOTO STUDIJA

3210 So. Halsted St., Chicago, Ill., Ill., daro įvairių dydžių portretus ir nuotraukas.

Atlieka Studijos ir Foto mėgėjų darbus. Aprūpina gera filmine medžiaga.

## AUTO TAIŠYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Fire-tone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

1934 W. 59th Street Tel.: GROvehill 6-9136

M. ČESAS, patyres automobilių specialistas

## Virš 50 metų veikia diena ir naktį

Ne tik patarnauja, bet ir broliškus patarimus duoda apie ĮVAIRIAS APDRAUDAS. Kreipkitės i

JOHN F. E U D E I K I S

Laidotuvių Direktorius

Tai yra seniausia ir didžiausia laidojimo įstaiga. 4605 — 07 So. Hermitage Ave. Tel.: YARds 7-1741 ir 7-1742, arba — 4336 — So. California Ave. Tel.: LA 3-0440.

Koplyčiose veikia moderniški oro keitimo įrengimai

## STEPONAS C. LACKAWICZ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS KOPLYČIOS

2424 W. 69th St ..... REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PL ..... VIRginia 7-6672

10756 S. Michigan Ave. .... PULLman 5-1270

LIQDĖSIO VALANDOJ  
Šaukite  
**MAŽEIKA & EVANS**  
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI  
6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia  
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams viecia  
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime koplyčia arčiau Jūsų namų.



# KĄ JIE DIRBA

## "LL" talkoje BALFo rinkliavoje:

Pirmieji, niekeno neraginami, "L.L." bičiuliai pasižadėjo talkininkauti Balfio rinkliavoje: Kasperas Radvila, Sofija Radvilienė, Nijolė Radvilaitė, Jonas Balčiūnas, Antanas Balčiūnas, Kazys Ulevičius, Alma Leifertaitė, Jurgis Gudaitis, Marija Gudaitienė, Danutė Gudaitytė, Irena Bremerytė, Rasutė Laimutytė, Alma Girduškaitė.

Visi "L.L." bičiuliai kviečiami šioje rinkliavoje kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

Ženkliukus, pažymėjimus ir dėžutes galima gauti "L.L." redakcijoje, bet kurioju metu.

## JAV Lietuvių Bendruomenės Valdyba

Pirmin. — Stasys Barzdukas, vicepirm. — dr. Algirdas Nasvytis, sekr. — Kazys Augulis, išdin. — Julius Staniškis, nariai: Švietimo — Ignas Malinauskas - Malėnas, Kultūros — Alfonsas Mikulskis ir informac. — Juozas Stempuzis. Centras Clevelande, adresas: 7509 Lawnview Ave., Cleveland 3, Ohio.

## Edvardas Blažys

Tremtinys, Vilniaus krašto lietuvis, su šeima gyvena Los Angeles — Kalifornijoje. Vienoje didelėje keramikos įmonėje yra inspektoriumi.

## Dr. Juozo Mačernio

Evos Peronienės "Mano gyvenimo prasmė" vertimas, ejęs atkarpoje, kuriam laikui nutraukiamas.

## Kazys Dobilas

Lietuvos Nepriklausomybės kovų savanoris — invalidas, teikdamas daug reikšmės mūsų jaunųjų auklėjimui, padovanojo Liet. Bendruomenės Roslando apylinkės lietuvišnei mokyklai gražiai įremtą ir tremtyje Lietuvos Karo Invalidų S-gos išleista Vytį. Vytis buvo įteikta pavasario trimestro uždarymo parengime. Mokiniai, priimdami Vytį, pasižadėjo stengtis ugdyti pirmųjų laisvės kovų dvasią.

Liet. Bendruomenės Roslando apylinkės valdyba ir mokytojai, už suteiktą mokyklai gražią dovaną, parašė karo invalidui Kaziiui Dobilui padėkos raštą, linkėdami dar ilgus metus gyventi ir savo tėvynės meile ir jai sudėta auka, šviesti mūsų jauniesiems garbin-gu pavyzdžiu.

## Algis Rimbutas

Iš Cicero, Ill., iškovojo pirmąją vietą "Laisvosios Lietuvos" gegužinėje sporto žaidynėse jaunimui ir laimėjo FASKO Rytų apygardos dovaną — sviedinį. Žaidynėse dalyvavo per 50 vaikų — berniukų ir mergaičių.

## Bronius Budginas

Žinomas visuomenininkas, Amerikoje užbaigęs lėktuvų inžinerijos mokslą ir įsigijęs inžinieriaus laipsnį, žinomosios "Douglas" lėktuvų bendrovės perkeltas į Santą Moniką — Kaliforniją. Kartu gyvena ir žmona.

## Albertas Kerelis

Illinois Urbanos universiteto studentas, studijuojas architektūrą, yra vienas aktyvių tremtinių, karo veteranų būrimo darbe. Jo iniciatyva, prieš metus Čikagoje buvo sušauktas tremtinių, karo veteranų, tarnavusių Amerikos kariuomenėje, susirinkimas, kad įsijungus lietuviams tremtiniais, karo veteranams, į vietos postus (būrius). Dabartiniu metu jis, kartu su kitais tremtiniais, karo veteranais, yra įsijungę į Don Varno postą (būrį), kuriame vyrauja graži, nuosirdi, lietuviška nuotaika.

## Jurgis Jonikas

Amerikos lietuvis, gražiai kalbąs lietuviškai, yra vienas Don Varno posto steigėjų ir buvęs jos vadas. Prie jo Don Varno postas išaugo į pirmąjį. J. Jonikas priklauso prie Kolumbo vyčių, yra statybos komiteto pirmininkas ir Borden Ice Cream Co. direktoriaus pavaduotojas. Redaguoja ir būrio biuletinį.

## Juozas Stanaitis

Gimęs Amerikoje, jaunas grižo Lietuvon. Mokėsi Krekenavos progimnazijoje ir Jurbarko gimnazijoje. Į Ameriką atvyko 1935 m. Vienas Don Varno posto steigėjų. Priklauso eilei organizacijų. Vienas žymesnių vietos veikėjų.

## Jonas Gradinskas

Pasižymėjęs technikiniais gabumais, pradėtas Vokietijoje studijas baigė Amerikoje, pasirinkdamas radijo bei TV specialybę. — Prieš kelis metus atidaręs dirbtuvę, savo sąžiningumu bei gerais darbų atlikimais, greitai pagarsėjo amerikiečių bei lietuvių tarpe. — Šiomis dienomis jis dar labiau išplėtė savo biznį, nusipirkdamas 47 gatvė, netoli Western Ave., radijo bei televizijos krautuvę, prie kurios veiks ir dirbtuvė. Po didesnio remonto, netrukus, krautuvę atidarys.

## BALFo ŽINIOS

### Bostono BALFo - 17-tas skyrius

Rugsėjo 18 d. rengia metinę gegužinę Romuvos parke — Brocktone, Mass. Programoje: tautiniai šokiai, vadovaujami Onos Ivaškienės, kalbos, bufetas ir kt. Pelnas — Vokietijoj pasilikušiams. BALFo skyrius minėton gegužinėn kviečia visus dalyvauti.

J. E. vysk. V. Brizgys, didžiai vertindamas Balfio uždavinius, — pirmasis, didžiai Balfio rinkliavai Čikagoje paaukojo \$50.00. J. E. vysk. Brizgys šią auką įteikė Balfio Čikagos Apskrities Pirmininkui kun. St. Santarui, kalbėdamas per S. Barcus radio valandą Balfio rinkliavos reikalui.

Balfio neseniai surengtoje gegužinėje dalyvavo keli tūkstantiniai Balfio bičiuliai, paremdami Balfio didžiuosius uždavinius. Balfas, rengdamasis rinkliavai, kuri įvyks šį sekmadienį, tikisi, kad visą Balfio bičiuliai išeis su aukų dėžutėmis į Čikagos gatves. Prašome registruotis nurodytose vietose.

Lietuvių Bendruomenės Čikagos Apygardos Pirmininkas dr. Jonas Bajerčius ir pirm. pavaduotojas Teodoras Blinstrubas rinko aukas Balfio rinkliavoje. Kartu ragina visus bendruomenės narius solidarai įsijungti į šią didžiąją Balfio rinkliavą, kuri įvyks šį sekmadienį.

## RAMOVĖNŲ GEGUŽINĖ

L. S. "Ramovė" Čikagos skyrius, žurnalo "Kario" paramai, š. m. rugsėjo 18 d. Būčio sode (prie 83 Str. ir Willow Springs Road.) kur kasmet vyksta Balfio gegužinės, rengia didelę rudeninę GEGUŽINĘ. Apart įvairių gerimų, veiks skanių užkandžių bufetas ir vertingų dovanų laimėjimai. Šokiams gros Siliūno orkestras. Pradžią 1 val. po pietų. — Maloniai kviečiame Čikagos ir apylinkių lietuvišką bendruomenę.

Čikagos Skyriaus Valdyba

## KONSULO JIEŠKOJIMAI

BANYS, Antanas, iš Lietuvos išvykęs 1906 m. Visą laiką gyvena Čikagoje.

BANYS, Stasys, jo brolis, iš Lietuvos išvykęs 1907—8 m. Abu kilę iš Jurkupių kaimo, Panemunėlio v., Rokiškio apskr.

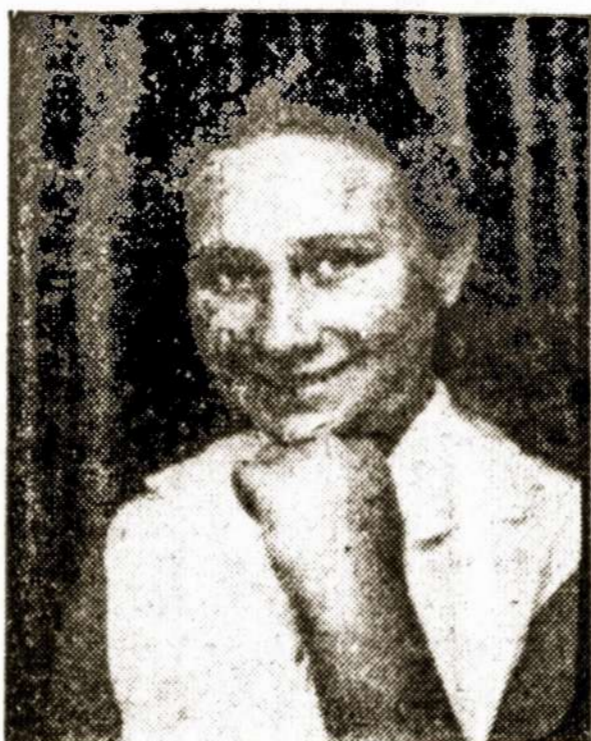
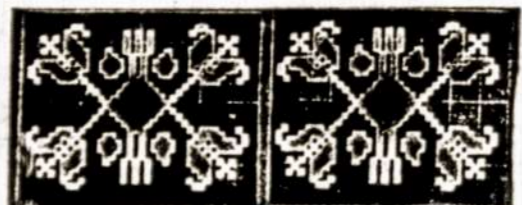
BUCHENAS, Kazimieras, ir jo žmona.

BUCHENAS — SAMOŠKAITE, Ona, gyvenusi Tauragės apskrityje. Gyvenusi Čikagoje.

SUKAUSKAITE, Elena, kilusi nuo Radviliškio, Šiaulių apskr. Į Ameriką atvyko 1929 metais.

Jieškomieji, arba apie juos žinantieji, prašomi atsilipti —

LIETUVOS KONSULLAS, 6147 So. Artesian Ave. Chicago 29, Ill. Tel.: REpublic 7-8334



Vida Rauktytė, 12 mt., gyvena Worcester, Mass., laimėjo p. Raudonikio (Roosevelt Furniture) dovaną — G. E. televiziją, laike didžiosios "Laisvosios Lietuvos" gegužinės, kuri įvyko š. m. rugpjūčio 28 d.

## REIKALINGA VIREJA,

kreiptis į Antonette's restorano šeimininkę: 3206 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Tel.: DA: 6-9299.



**JAUKUS LIETUVISKAS RESTORANAS IR VALGYKLA,** biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gerimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams  
**JONAS BUDRIKAS**  
1442 So 49th CT., Cicero 50, Ill. Tel.: TOWNhal 3-9472

Lietuvišką ruginę duoną, pyragus, pyragaičius, sausainius šviežius kas dieną kitokių delikatesus Jūs pirksite lietuviškoje

## BRUNO KEPYKLOJE

3339 Lituania Ave. Telef.: CLifside 4-6376

Reikalaukite savo krautuvinių šios kepyklos gaminių. — Laik paskambina savininkui Broniui Macianskui ir bus pristatyta. Ši kepykla prieš pradėdama gaminti produktus, visuomet tariasi su sveikatos specialistais, taip, kad neveltui yra sakoma:

Kas Valgo Bruno Duoną Visad Žydi Kaip Aguona

**THE difference IS IN THE flavor!**

**Encore PILSENER BEER**

BREWED WITH IMPORTED HOPS

MONARCH BREWING COMPANY CHICAGO, ILLINOIS

**VIENYBĖS KLUBAS**  
4830 W. 15 St., Tel.: TO. 3-1617.  
Švarti, naujai įrengta užėiga Ciceroje. Klubo šeimininkai: Stefa ir Bronius DUNDAL.  
Kviečia visus savo bičiulius ir pažįstamus atsilankyti ir pasisvečiuoti naujose patalpose.

Keliaudamas per Tawn of Lake, užsuk į "DUBYSĄ" Svetainę, 4555 So. Paulina St., Chicago, Ill.  
Taurūs gerimai, žaidimai, gera nuotaika, mandagus patarnavimas. Sav. ALEKSAS KASPERAVIČIUS  
Telef.: LA 3-9859

**BALIO PAKŠTO SVETAINĖ**  
3139 So. Halsted St. Telef.: DANube 6-9443  
RUGSĖJO 17 ir 18 D. LIETUVIŠKA IR PROGRAMINĖ MUZIKA.  
Pradžią: šeštadienį — 7:30 v. vak. Pradžią sekmadienį: — 6:00 v. v. Spalio 1 dieną — šeštadienį — Lietuvių Auditorijoje įvyksta Balfio Pakšto orkestro sukaktuvinis parengimas. — Nuosirdžiai kviečiame visus dalyvauti.

Šių metų rugsėjo 24 d. — šeštadienį Klubas Joana atidaro rudens sezoną Ciceroje, suruošdamas ...  
DIDŽIULI BALIONŲ BALIŲ, kuris įvyks Klubo Joana salėje — 1500 So. 49 Ave. Bus įvairi ir turtinga programa, kurios ciceriečiai niekad nepamirš! Įvairios premijos ir vertingi prizai. Užkandžiai ir visos linksmybės — veltui.  
Klubas Joana

SKANIAU, ŠVARIAU IR JAUKIOJE APLINKOJE Jūs pavagysite pusryčius, pietus ir vakarienę lietuvių laikomose valgyklose  
**Antonette's Lietuviška valgykla**  
3206 South Halsted St., Chicago 8, Ill. Lietuviški ir vietiniai valgiai, mandagus patarnavimas, žemos kainos. E. Galminienė ir Z. Gražienė, sav.

**AUTOMOBILIŲ TAISYMAS**  
Perdirbami motorai, stabdžiai, transmisijos, keičiamos dalys. — Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas.  
A. STANEVIČIUS  
Tel. Dirbtuvės: SEely 3-2146 Namų: KENwood 8-3092

RADIO, TELEVIZIJOS, FONOGRAFŲ PREKYBA, PATAISYMAI, DALYS  
Skubus ir geras patarnavimas, garantuotas darbas:  
**DAINA TELEVISION** sales-service  
3130 So. Halsted St. Sav. Inž. Alfonsas Semėnas. Telef.: DANube 6-6887

**GYDYTOJAI**  
**Dr. S. Biežis**  
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
Ofisas — 3148 West 63rd Street CHICAGO, ILL.  
Ofiso telefonas: PROspect 8-1717  
Valandos: po pietų 1—3; vak. 7—8 tikrai antradieniais ir penktadieniais.  
Trečiadieniais ir sekmadieniais ofisas uždarytas.  
BUTAS: 3241 W. 66th PLACE  
Tel.: RE 7-7868

Tel.: HEMlock 4-5818  
**Dr. Ant. Narbutas**  
PLAUCIŲ IR VIDAUŠ LIGOS  
6757 So. Western Ave.  
Prima: Pirm., treč., ketv. ir penkt. 6:30 — 8:30  
Antradieniais: nuo 10 iki 12 v. ryto  
Šeštadieniais: nuo 2 iki 4 val. popiet

Tel.: ofiso AR 6-0161 rez. GR 2-9203  
Daktaras  
**JUOZAS BARTKUS**  
Gydytojas ir Chirurgas  
2336 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill.  
Val.: 1—3:30, 6—9 p. p. pirmad. antrad., ketvirtad., penktad.; 11 val. ryto — 2 val. p. p. šeštad. Tik susitarus trečiadieniais.

**DR. JUOZAS PAUKŠTYS**  
DANTŲ GYDYTOJAS  
4253 So. Archer Ave.  
Įėjimas iš Whipple Ave.  
Priėmimo valandos:  
nuo 10 iki 12, nuo 2 iki 6 ir nuo 7 iki 9 val. Išskiriant trečiadienius ir sekmadienius.  
Šeštadieniais nuo 10 iki 4 val.  
Telefonas: ofiso LAfaet 3-4949 namų CE 3-7786

**Vaistinė**  
Savininkas  
**Pr. A. Šimkus**  
3301 South Halsted Street  
Tel.: Virginia 9080 ir 9081.  
Didelis pasirinkimas įvairių kosmetikos dalykų ir malonus patarnavimas pačio savininko Pr. Šimkaus.  
MODERNI LIETUVIŠKA KIRPYKLA  
Sav. VALTER REKAŠIUS  
752 West 33 St.  
Užėik nusikirpti pas savo tau tiegti sulig savo skoniu ir pageidavimu. — Būsi patenkintas.

Rudeninių ir žieminių, sportinių, darbinų ir išeiginių drabužių — didelis pasirinkimas, pas  
**H. SEIGAN**  
VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ,  
4622 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill. Telef.: YA 7-1272  
Čia gausite geras prekes pigesne kaina ilgesniam išl. mokesčiui be nuosimčių!  
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.  
Krautuvė atdara: Pirmad. ir ketv. irtd. nuo 9 val. ryto iki 9:30 val. vak., kitomis dienomis iki 6 v. vk. Sekmadieniais nuo 10 iki 2:30 val. Kalbame lietuviškai.

**FOR ALL HOME REMODELING...**  
PHONE KENWOOD 8-4114 ... or ... MAIL CARD TO:  
**SOUTH CENTER'S HOME REMODELING SERVICE**  
6 W. GARFIELD BLVD. CHICAGO 9, ILL.  
DON'T DELAY ... DO IT TODAY PLEASE CHECK SERVICE NEEDED:  
PLUMBING DEPT. HEATING DEPT.  
 Modern Bathrooms  Floor Tile  Heating Plants  Warm Air Furnaces and Heating Plants  
 Modern Kitchens  Formica Tops  Boilers  Oil Burners  
 Plastic Wall Tile  Sinks & Cabinets  Stoves  Oil Burners  
 Bathroom Fixtures  Sewer Work  Boiler Replacements  Radiators  
 Automatic Gas Water Heaters  Pipe & Valve Fittings  Gas Burners  
**NO MONEY DOWN... FREE ESTIMATES... EASY PAYMENTS**  
Name: \_\_\_\_\_  
Address: \_\_\_\_\_  
Phone: \_\_\_\_\_  
EASY PAYMENT TERMS UNDER F.H.A.